

კაჟა ეტზისელო

კოლხური
ფსალმუნები

100-ტომეული

გამომცემლობა „ანკარსალი“
თბილისი 2020

საქართველოს მწერალთა, მეცნიერთა და
სახობალო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია
„ძალღება-საქართველო“

საქართველოს ეროვნული აკადემია

ჰაჰა ეჭრისული

კოლხური ფსალმუნები

თხზულებათა კრებული
100 ტომად

2020

საქართველოს მწერალთა, მეცნიერთა და
საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია
„ძალღება-საქართველო“

საქართველოს ეროვნული აკადემია

ჰაჰა ეჭრისული

კოლხური ფსალმუნები

ტომი 88

2020

მთ. რედაქტორი

ნინო კობახიძე

მწერალი, საქართველოს
მწერალთა, მეცნიერთა და
საზოგადო მოღვაწეთა
საერთაშორისო აკადემია
„ქალდეა-საქართველო“-ს
აკადემიკოსი

© ვაჟა ეგრისელი, 2020

გამომცემლობა „**უნივერსალი**“, 2020

თბილისი, 0186, ა. პოლიბაოვსკაიანს №4, ☎: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal505@ymail.com; gamomcemlobauniversali@gmail.com

ISBN 978-9941-26-572-3 (ყველა ტომისთვის)

ISBN 978-9941-26-895-3 (88 ტომი)

* * *

ვაჟა ებრისელი დაიბადა ხობის რაიონის სოფელ ხორბაში. ბანათლებით იურისტი და ინჟინერია. 1983 წელს დაამთავრა მოსკოვის მაქსიმ გორკის სახელობის მსოფლიო ლიტერატურის ინსტიტუტი. ორმოცამდე წიგნის ავტორია. თარგმნილი და ცალკე წიგნებად აქვს გამოცემული საზღვარგარეთის ქვეყნების ორმოცდაათამდე ახალგაზრდა პოეტის ლექსების მცირე ანთოლოგია – „ოქროს მტვერანი“, აღექანადრა სმირნოვა-კოზლოვას მონობრაფია – „ბრიუსოველი – ალიო მაშაჰვილი“, ფილოზოფ ტიუტჩევის ლექსები და სხვა.

1993 წელს გამოვიდა პოეტის ათასგვერდიანი, ორი ათასამდე ლექსის მომცველი ერთტომეული – „იმჟნ ნათელი“ ხოლო 2002 წელს საქართველოს რესპუბლიკის გამომცემლობა „მოლოდინმა“ გამოსცა ვაჟა ებრისელის „კოლხური უსალგუნავი“-ს ხუთტომეულის ათასზე მეტ გვერდიანი პირველი ტომი, როგელშიც ორიათასზე მეტი პოეტური ძმნიღება იყო დაბეჭდილი. 2006, 2007, 2008 წლებში გამოვიდა პოეტის მეორე, მესამე, მეოთხე ათას-ათას გვერდიანი ტომეულები, ხოლო 2011 წელს დაიბეჭდა პოეტის მესუმე, 1575 გვერდიანი ტომი, როგელშიც 2500-ზე მეტი ლექსია დასტაბეული.

ვაჟა ებრისელის შემოქმეღებაზე ორმოცამდე მონობრაფიაა დაწერილი და ცალკე წიგნებად გამოცემული.

ვაჟა ებრისელი საქართველოს და მსოფლიოს რამდენიმე მცნიერებათა აკადემიის ნამღვილი წევრია... 2016 წლიდან საქართველოს გწერალთა, მცნიერთა და საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია „ქალღმა-საქართველო“-მ და საქართველოს ეროვნულმა აკადემიამ დაიწმეს ქართული კოეზიის რაინდის, საქართველოს გწერალთა კავშირის, ვაჟა-ფშაველასა და ბალაკტიონ ტაბიძის პრემიების დაწერატის, ღირსების ორდენის კავალერის, ქართული კულტურის დესკანის მეღლისა და „ღიოსკურია 2005“-ის, მწვიღობის ოქროს პარსკვლავისა და მწვიღობის დროშის ორდენის გწლობელის, სახალხო პოეტის, საქართველოს გწერალთა მცნიერთა და საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია „ქალღმა-საქართველო“-ს პრემიღენტის, საქართველოს ეროვნული და წაზისის საერო-სამცნიერო აკადემიის ვიცე-პრემიღენტის,

ავსჯანმართის მმართველობა აკადემიის პრეზიდი-აკადემიკოსის, საქართველოს განათლებისა და საქართველოს ეროვნულ და სოციალურ ურთიერთობათა“ „კარპის“, „აიას“ აკადემიების ნამდვილი წევრის, ჩარბლის, ზუბიდიის, სობის, იყალთოს საპატიო მოქალაქის, ათას-ათას ხუთასზე მეტგვერდიანი ტომეშვილების „კოლხური უსალგუნების“ (ოცდაათიათასზე მეტი ლექსი) ავტორის – ვაჟა ებრისელის ახალი, რჩეული „კოლხური უსალგუნების“ ოცდაათტომეულის გამოცემა. გამომცემლობა „უნივერსალმა“ გამოსცა პრეზიდის ხუთასზე მეტგვერდიანი, უმაღლეს კოლიბრაფიულ დონეზე შესრულებული ტომეში. 2019 წლის მიწურულს გამოვიდა „კოლხური უსალგუნები“-ს 100-ტომეულის პირველი ათი ტომი. დანარჩენმა 90 ტომმა (უკლებლივ) მისი სინათლე იხილა 2020 წელს. გამგადაბულია დასაბეჭდად ვაჟა ებრისელის კლასიკური პოეზიის ანთოლოგიური, აბრეთვე, პრეზიდისადგი მიძღვნილი ქართველი და უცხოელი პოეტების, მმართველისა და საზოგადო მოღვაწეების (ათასამდე ავტორი) წიგნების (მონოგრაფიების), სტატიების, წერილებისა და ლექსების ოცტომეული და სხვ.

2020 წლის 16 ოქტომბერს გაიმართა ფაზისის (კოლხეთის) საერთო-სამმართველო აკადემიის საერთო კრება, რომელმაც პრეზიდენტის ვაკანტურ ადგილზე ღია კენჭისყრით ერთხმად აირჩია ამავე აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტი, ცნობილი პოეტი, ქართული პოეზიის რაინდი, ქართული კულტურის დეკანი, „კოლხური უსალგუნების“ 100-ტომეულის ავტორი, იურიდიულ მმართველობა საპატიო დოქტორი, პროფესორი ვაჟა ებრისელი.

ბაზ. „საქართველოს რესპუბლიკა“,
2020 წლის 22 ოქტომბერი

ჰყავს მეუღლე – ბილდა სუხიშვილი (მწერალი) და ორი ვაჟიშვილი ზურაბი და დანი (ორივე იურისტი) და სამი შვილიშვილი – ვაჟა, ნატა და ლილი. იგი – მძვინვარე შვილია (შვილი ძმა და ორი და).

კოეტის ასტრომეული „კონსიუმი კოეზია“

ვაჟა ებრისელის შესახებ დიდი ხნის წინაც ვწერდი: „რუსეთში აკაკის და ბალაქტიონს, დემეტრი არ მიუყვანს რომ ვეზა-დარო. ბავხარ ზღვის დღვას და ნაზ სიონას, რომ ახანჯარებს წუმად სამყაროს...“

ამჟამად, როცა კოეტის ზღაპრული კონსიუმი „უსაღმუნებოს“ ჯერ არნახული, ჯერ არ ბაბუნელი, ხუთასზე, ათასზე, ათას ხუთასზე მიტვინიანი „ბაჯალო“, ოქროს ყდაში ჩასმული, ოცდაათოქმეული წავიკითხე, ჩემი ძველი აზრი რადიკალურად შევწყვიტე და... დღეს ძველის ბასაბუნად ხმამაღლა ვაცხადებ: ვაჟა ებრისელი არც რუსთაველს, არც აკაკის, არც ბალაქტიონს და... არც მსოფლიოს, არც ძველსა და არც თანამედროვე კოეტს არა ვბავს...

ის პრისტორიული კოლხეთის „ქუტაია“, არმის ჭალაში მდგარი მუხაა, რომელზეც ოქროს საწმისი ეკიდა (რომელიც ბერძენმა კი არა, კელაზგმა იაზონმა მიღესთან ერთად რომ ბაიტაცა).

დიახ, კოლხეთის მითიური ხელწვივის, აიეტის ხელით დარგული, ის ურჩხულ მოღარაჟი მუხაა, რომლის ცადავვიდ ტოტეზზე, კოეტმა ოქროს საწმისის „ბონის“ მაგიერ თავისი „კოლხური უსაღმუნებოს“ იბაგმიუვლომელი ასტრომეული დაკიდა და ბაანოცხლა, მიძინებული, დავიწყების ნაცარმომილი, არა მარტო კოლხეთის, არამედ იმდროინდელი სამყაროს ოცდაათოქმეულზე მიტ საუკუნოვანი მითებით, ლეგენდებითა და საოცრებებით დახუნდალული ისტორია, რაც კოემერსიდან მოყოლებული (ძვ. წ. აღ. VIII საუკუნე) არც ერთი ძველის, არც ერთ კალმოსანს არ ბაუპეითბია.

100-ტომეული... ძველის ბაჩენის დიდან, XXI საუკუნის რიქრაქამდე, ასეთი (5-6 სტრიქონიანი) ვილოსოფიური, რელიგიური, მითოური, ყოვლისმომცველი კოეზია, ჯერ-ჯერობით არავის შეუქმნია დღემდე...
კონსიუმი კი...
დაბოლოს:

„აიეტის ზღაპრულ კოლხეთს, მტრობისა და სიძულვილის გველუქავი მისწოლია... მათ იცინან იმ იწყება დღემდევის ისტორია“.

ბულნაზ ხარაიჭვილი

კოეტი, ბალაქტიონ ტაბიკის პრემიის ლაურეატი, ჯუმბერ ლეჟავას სახელობის მეცნიერებათა საერთაშორისო აკადემიის პრეზიდენტი

„ბულცივად უხევილი ყოველ ძეგას, ყოველ კაბეგას.“

ა. პუშკინი

წინასიტყვაობის მამბიერ

(გაგრძელება)

გულგათუთქული პოეტი ოცნებაში ხედავს მოწყენილ მთებს, რომლებსაც ცრემლები ღაპაღუპით ჩამოსდით და ეკითხებიან მწვერვალებს:

„ცაში აფრენილო თეთრო მწვერვალებო, ხომ არ დაგვიმარცხდა მხედრები?“

საუბედუროდ, სამარცხვინოდ, კვლავ ერთმანეთის ქიშპობით, ღალატით დაგმარცხდით აფხაზეთში, გადმოსძახეს მთებმა.

„ვერ გაიმარჯვა მტერმა

ჩვენზედა,

თუმც გამარჯვება ბევრჯერ

ენება.

და ჩვენში ახლაც –

წინაპართა გუგუნებს ექო:

ჩვენი ღვიძლი ძმები ვართ ქართველებო,

ერთსისხლ და ერთხორც“.

ამას დღეს მხოლოდ ნაღდი ქართველი იტყვის, რომელთა შორის ერთ-ერთი გამორჩეული ვაჟა ეგრისელია თავისი სულითა და შემოქმედებით – იყო თქმული ბუნების დიდ სივრცეში.

ეჰ, სადღა არის ის საქართველო, XII საუკუნე, დავით აღმაშენებელი, 60 ათასიანი ჯარის შემქმნელი, – დაიკვნესა სიომ.

„დიდგოორის მკერდზე სისხლთა მნთხვევლი,

ქართველები კვლავ დგანან პირველნი,
და საქართველო –

მათი წმინდა საკურთხეველი...
საესეა თავის შესაწირველით.“

ღმერთო დიდებულო, დღეს, 21-ე საუკუნეში
თუ გვაქვს რამე საამაყო, გაივლო გულში
მტკვარმა და სიცივე იგრძნო.

„მიჰქრის უამი –

დღეთა ფერხქვეშ მფენელი“...

დროთა ქროლვაში – „მამული ისევ მოე-
ლის ბადრის, უსუპს და ამირანს... ზღაპიდან გა-
მოპარულებს და ლეგენდიდან მოსულებს“.

– ღმერთმა ქნას – თქვა პოეტმა და დიდგორის ბრძოლა გაახსენდა. 400 წელს უცხოელთა ხელში მყოფი თბილისი გათავისუფლა დავითმა და სამეფო ტახტი ქუთაისიდან თბილისში გადმოიტანა. ჩვენ კი ვკარგავთ ტერიტორიებს – მოისმა ხმა იღუმალი, ეს იმიტომ რომ

„წვიმის პატარა კაცუნები

შიშით და თრთოლვით,

კვლავ გადადიან ცისარტყელას...“

საქართველოს კი დავითის მსგავსი ერის კაცი სჭირდება. სად ვეძიოთ სად?! ნუთუ გადავჯიშდით, სად არიან დავითები, გიორგები, დემეტრეები, ცოტნეები, თამარები... დრო აღარ დადგა მათი გამოჩენის?

თამარ მეფესავით ქალი რომ იყოს ერის წინამძღოლი – სიტყვა შეაწიეს ვარსკვლავეთიდან.

ეს! ნეტავ იყოს, მაგრამ თამარი ერთადერთი და განუმეორებელი იყო...

„კვლავ ფეხშიშველი ლოცულობს, თამარ“... საქართველოა. სჯეროდა ხალხს მისი, ერს რა დაავიწყებს შამქორისა და ბასიანის ბრძოლებში ქართველების ბრწყინვალე გამარჯვებას, თუმცა

ერს აფხაზეთის ომის სამარცხვინო წაგებაც დიდხან ემახსოვრება.

„ქართლის მთებზე გადმომდგარი –
გაზაფხული აღარ ბღავის.
დარი არ დგას სასურველი.“

რასაკვირველია, უკვე 10 წელია საქართველოში სასურველი დარი არ დგას. დიდი ხანია ერი ეძებს ისეთ ქართველს, რომელსაც ურჯულობთან, „შებმა სწადია პირისპირ“, ძნელია, მაგრამ უნდა შვას საქართველოს მადლიანმა მიწამ ერის ჭეშმარიტი სულიერი წინამძღოლი. აი, როგორიც იყო XII საუკუნეში – შოთა რუსთაველი, მისი უკვდავი პოემა „ვეფხისტყაოსანი“, პოეტი უჩუმრად ამბობს:

„წიგნს ვხურავ და ვიდებ გულზე
და... რვაასი წლის მერე –
იმ ვეფხის მომესმის ღრენა
ქვაბულთან,
თუ ნაცნობ ბორცვთან,
ტარიელმა რომ შეიპყრო
და „მის გამო“ სურდა კოცნა.“

ნეტავ პოეტი რას გულისხმობს, როცა ამბობს: „და რვაასი წლის მერე იმ ვეფხის მომეს-

მის ღრენა“, იქნება იმ მეზობელ ქვეყანას, რომელსაც ვეფხვის კლანჭები გაუშლია და ღრენით უნდა დაგლიჯოს მადლიანი საქართველო, ან ვეფხვი ღრინავს იმიტომ, რომ ნესტანის სიყვარულში ექიშება ტარიელს. გამორიცხული არ არის ცხოველი შიშის ინსტიქტი. ტარიელის მიერ ვეფხის ფიზიკური განადგურებისა, მაგრამ პოეტი თავისებურად, პოეტური ხერხით ამბობს:

„ჩემი ფიქრები ღამის მარაუში,
ოცნების მაღალ კოშკებს აგებენ“.

პოეტი იმდენად გატაცებულია წარსულით, ოცნების კოშკს აგებს ზღვაში, მყინვარწვევრზე, ხან ცაში ცხოვრობს დიდ წინაპრების აჩრდილებთან, ზოგჯერ ეშვება დედამიწაზე. ზოგჯერ კი დაშვებას არ აპირებს, ხომ ასეა? – იყო დასმული კითხვა.

ჰო, ჰო ასეა, ასე – თქვა პპეტმა დანანებით და კოხტაგორის შეთქმულება და ცოტნე დადინი მოაგონდა:

„ლეგენდებით და მზით შემოსილი,
გაჰყვება მღვრიე

ათასწლეულებს...

ვერ შეაშინებს ღრუბლების სისქე.

როს მოყვასისთვის გვემა სხეული,
სული მაშინვე გაფრინდა ცისკენ.“
„ცოტნე“

ან კიდევ:

„დასაბაიდან ფაზისის და პონტოს
ნაპირას –

ბუდობს კოლხეთი,

როგორც ხოხობი...

... ცოტნეს ადგილის დედაა-ხოხობი
დადიანთა ძვალთშესალაგი ნოჯიხევი“.

თავდადებული თავადი – ცოტნე დადიანი
ჩემო საქართველოვ. ქართველი ერი, დღეს რო-
გორ დაგვამშვენებდა?!

„რა ქართველი ხარ და რა ჭაბუკი,
თუ მამულს თავი არ ანაცვალე?

ეს აწუხებდა ცოდნე დადიანს,

მეც ქართველი ვარ და ეს მაწვალებს“.

(ლადო ასათიანი).

დღეს ვინ ფიქრობს ამაზე? – მკაცრად მო-
ისმა ზეციდან. მხოლოდ ნაღდი ქართველი პოე-
ტის გულის სიღრმიდან ამონახეთქი სიტყვები:

„მე კოლხი ვარ და... მეც

ცოდნტესავით –

ჩემი სამშობლოს

სიყვარულში ვარ ჩაკირული“

ერის ბურჯად შემდგომში საქართველოს მოეველინა დიმიტრი თავდადებული, მისი შვილი გიორგი მეხუთე, ბრწყინვალედ წოდებული, – მერე რა იყო, ჩაეკითხნენ პლანეტიდან.

– მერე რა იყო და... ქართველმა ხალხმა დაიწყო ბრძოლა სულისა და ერის გადასარჩენად. იბრძოდა ქართველი ლუარსაბ მეფის მეთაურობით, იმ პერიოდში გრიგალივით მოეველინა ქართველ ერს გიორგი სააკაძე:

„ოსმალეტი?

არც სპარსეთი!

საქართველო იყო შეება და იარა,
იყო მისთვის ეკალიც და ყვავილიც.
სააკაძემ შარა-გზა რომ გაიარა...
მორჩა, იმ გზას,

აწ ვერავინ გაივლის“.

პოეტს იგი მიაჩნია დიდი ნებისყოფის მქონე გამორჩეულ პიროვნებად, რომელმაც თავისი ერის სიყვარულს შვილი შესწირა.

საქართველო წარსულში მეფეებითა და გმირებით არასდროს გაცრეცილა – იყო მედგა-

რი ხმა სამოთხიდან. ერის წინაშე წარსდგა დავით მეფის ქვრივი, ქეთევან დედოფალი, ცხრა ძმა ხერხეულიძე, ვახტანგ მეექვსე. „პატარა კახი“ – ერეკლე მეორე, ხოლო ახლაც

„თათართა ხმა კრწანისიდან,
ისევ მოაქვს

ნიაგს დილის

და აურუოლებს ტანში თბილისს.“

მტერს გამირულად შეაკვდა სამასი არაგველი.

ამის გახსენებაზე პოეტმა მწარედ ამოიხვნეშა თითქოს გული ამოაყოლაო. ნეტავი ასე გამირულად მაინც წაგვეგო ომი აფხაზეთში, სამაჩაბლოში...

ვერ დათხარეს თვალი დავით გურამიშვილს. „ქართლის ჭირის“ ავტორს, ვერც პოეტ ბესარიონ გაბაშვილს დაუშაღეს საქართველოზე ფიქრი, ერმა შვა ალექსანდრე ჭავჭავაძე, ნიკოლოზ ბარათაშვილი, გრიგოლ ორბელიანი, ილია ჭავჭავაძე, აკაკი წერეთელი, ვაჟა ფშაველა, გალაკტიონი – გადმოხედა ამაყად და მტკიცედ თქვა კავკასიონმა.

ერს ახსოვს პირველი მსოფლიო ომი, რევოლუცია რუსეთში, საქართველოს დამოუკიდებლობის აღდგენა, შემდეგ მისი დაკარგვა, საქართველო საბჭოთა კავშირის შემადგენლობაში, რუსეთი და საქართველო სტალინის შემდეგ – იყო თქმული პლანეტიდან.

ეროვნული მოღვაწეები... ეს, სადა ხართ ბიჭებო, რა უდროოდ წახვედით!.. როგორც არასდროს ისე სჭირდებოდათ ახლა თქვენს სათაყვანო საქართველოს, – თქვა პოეტმა და ამოიხვნეშა სევდით დააკორტნილი გულიდან.

– განა თავიანთი სურვილით წავიდნენ? იყო მკაცრი ხმა იდუმალისა. პოეტმა უჩუმრად, გულის სიღრმეში, ლექსი „შავლეგო“ გაიხსენა

„შავი ჩოხა სისხლით ბევრჯერ
გაახამე,

მაცხოვარმა რადგან ასე ინება,

შავლეგ ბიჭო!

ტანთ გაცვია ქართველის ღამე,

ვარსკვლავები შიგ გიწყვია ქილებად,

როგორ გშვენის შავ ჩოხაზე ყაწიმი,

ობლად გაზრდილს გმირობა

დაგებუდა.

მხარზე გაზის გამარჯვების არწივი,
და გიშვილა თქმულეებამ
და ლეგენდამ.

შავლეგ!

მტერი დაჯეგვე დაა დარაგვე!
შენი სული უკვდავებას შევროთე.
შენ უძლოდი ბიჭო!

სამას არაგველს –
ხმალაწვდილი გმირი სამასმეერთე,
როცა მტერმა ჩვენი მზერა წანისლა,
კახთ-ბატონის მზე რომ ჩაქრა
კრწანისთან.

უფრო ადრე,
ქართველის დროშა მიგქონდა,
დავითს ახლდი დიდ ბრძოლაში
დიდგორთან.

მერე ისევ!
ურჯულოებს შამქორთან,
მიკაფავდი და ხერეღივით გაგქონდა,
სისხლისა
და ცრემლის ზღვაში ნავლებო,
შავლეგ ბიჭო!

შავლეგო!

რომ მშობელი მიწის ტრფობა გაგიგეს,
ცა – განახეს ყინვით გადაბელილი.
განშორების ტკივილებს კი ტაიგებს
და ცივ ტუნდრებს შეემზოდი
მგელივით.

გითხრეს: შენ ცას
თვალს ვერ შემოავლებო,
შავლეგ ბიჭო!

შავლეგო!
საქართველოს სიყვარულში –
ვერ გაჯობა ვერავინ,
შავლეგ ბიჭო!

დაჭიხინებს –
მხედარს უხმობს მერანი.
როგორც ზღაპრად,

ანდა როგორც არაყად,
შენ სამშობლოს შეეწირე ზვარაკად.
შენ უტაცე დრო-ჟამს ხელი აღვირზე
და დამსხვრევა მონდომე ბორკილის,
მძინარეებს კვლავ ანჯღრევს
და აღვიძებს –
შენი ხსოვნა – მოგეძახის
და მოგეკივის...

ბრძოლის ველზე ვეცემით
და არ ვკვდებით,

შიდა ქართლში,
აფხაზეთს თუ თრიალეთს –
სისხლიანი შენი ჩოხის კალთები.
შავლეგ ბიჭო!

დროშად ავაფრიალეთ!
„მომე“ მტერი, ისევ
გვებრძვის ტიალი,
აღარ გვინდა სხვათა გამოსარჩლება!
შენი სული ამ ბრძოლაში ტრიალებს,
გამარჯვება ჩვენ –

ქართველებს დაგვრჩება!“

ქართველი ერი და 9 აპრილი მთავრობის
სასახლის წინ მიყრილ-მოყრილი ფეხსაცმელები,
ჩანთები, შარფები, რუსთაველის პროსპექტი გა-
დაჯეგილი, იავარქმნილი, აქა-იქ სისხლის კვა-
ლი, რაც მოყვა რუსეთის საოკუპაციო ჯარის
მიერ მშვიდობიანი დემონსტრაციის დარბევას
და... მრავალი სხვა.

აი, ასე მიმოხაზა თავის ფიქრებში პოეტმა
წინაპრების მრავალათასწლოვანი თავგადასავ-
ლები და ჭადარა საკმაოდ გამოერია.

თუმცა მას ბუნებამ მადლიანი კალთა გადააფარა და ვაჟკაცობისა და ახალგაზრდობის იერი ხელუხლებლად დაუტოვა, პოეტი მაინც ნანობს:

„სიყვარულის და სიკეთის თესვით...
შემომეხარჯა ეს დღეები
ხურდა ფულივით...
სიცოცხლეს მაინც მე არ ვუჩივი,
ტკბილიც და მწარეც ჩემი წილი
ორივე შეესვი“.

პოეტს დამშვიდება სჭირდება – გადმოსძახეს ვარსკვლავითიდან. „ეფრემვერდში“ აღნიშნული – თურმე მთვარეს მზე ჰყვარებია, ნეტავი იმ დროს „სიყვარულის თეთრ კარავში კენესას და ამბორს“ – პოეტი როცა გრძნობდა.

– ვფიქრობ ახლაც კარგად აღიქვამს, – ჩაიხურჩულა ნიაჟმა. ამის გაგონებაზე პოეტმა სევდანარევად ჩაიღიმა და განაგრძო – რა მომივიდა, მაინც რატომ ვერ მოუარე ჩემს პირველ სიყვარულს, რომელიც დღესაც მახსენებს თავს. ფიქრებში წასულ პოეტს უცებ შეყვარებული გოგონა წარმოუდგა...

– ნუთუ ის არის, თუ ლანდია, იფიქრა და წამოდგა კიდევაც, მაგრამ ის ლანდი თვალსაწიერიდან უცებ გაქრა.

ოცნების ბურუსში გახვეულმა პოეტმა თავისი ბავშვობის სიყვარული გულში ჩაიკრა და გზა განაგრძო ბუტბუტით.

„ყოფნა ტკბილია,

მაგრამ უშენოდ,

ვეღარ ჩავიტან სიცოცხლეს გემოს“ –

– მართლა? – ჩაესმა ქალის ნაზი ხმა.

– ჰო, ჰო, მართლა, სადა ხარ ჩემო სიყვარულო, დამენახე! – ჰკითხა პოეტმა. პასუხად მხოლოდ ფოთლების შრიალი მოესმა: ეჰ, ჩემო

„გულო ჩადექი საგულეს,

მზერას ნუ აუხირდები“ –

თქვა პოეტმა და გზა განაგრძო.

გზაზე მომავალს მოაგონდა XX საუკუნის უდიდესი მეცნიერები, და მწერლები: ივანე ჯავახიშვილი, სიმონ ჯანაშია, გალაკტიონ ტაბიძე, კონსტანტინე გამსახურდია დ სხვანი... ასეთი უდიდესი კულტურის კერა არა, არ შეიძლება გადაიქცეს ბანანის ქვეყნად. ყოველმა ადამიანმა მხოლოდ სიკეთე უნდა თესოს... სიკეთე...

„დადის პოეტი დედამიწაზე –

თესავს სიკეთეს...

და სიცოცხლის მადლი იტაცებს“...

სიკეთეს თესავ და ოცნებით დატვირთული
გაჰყურებს სივრცეს – ალბათ სამშობლოს და-
საცავად მტერთან შესაბამელად მზადყოფნაში
ხარ? – შეეკითხნენ ვარსკვლავეთიდან.

„ციხის ნანგრევთან დგახარ,

უცებ გამსკდარი გულზე.

აქ მოთარეშე წარსულს,

მრისხანე თვალით უმზერ“...

ასე არა? – აფუთფუთდნენ ვარსკვლავები.

პოეტმა ნათქვამზე თავისებურად ჩაიღიმა...

„... მაგრამ რას იზამ

არ ბერდება,

გული კვლავ ნორჩობს“...

თქვა და ოცნებაში, მთის წვერზე ავიდა სი-
ცოცხლით სავსე, ღამაზად შეჭადარავებული
პოეტი და იქიდან გადმოხედა აწმყოს, წარსულ-
სა და მომავალს. ადამიანის თვალი, მისი აზ-
რთა ცვენა. ყველა სახის ემოციის გამომხატვე-
ლია, რაც სხეულში ბუდობს. თვალი სითბოცაა
და სიცივეც, რომელიც ზოგჯერ ნატვრის გამომ-

ხატველია და ზოგჯერ კი სიხარულისა და სიყვარულისა. თვალი ხანდახან ისეთი გამჭოლი სხივია, რომელიც ძვალ-რბილში გატანს. ხან გატკენს და ხან კი აღგაფრთოვანებს.

„თვალეები მზეა და სხივებად ვნება მოცვივა...“. მაგრამ თვალი, რომლითაც ადამიანი ხედავს სინათლეს, დედას, მეგობარს, ზოგჯერ იტყვის –

„იგი ვეფხვია დაჭრილი, მაგრამ მომაკვდავს არა ჰგავს!“

ამაშიც აზროვნებას თვალი ეხმარება.

ან კიდევ:

„კერიის სული ღმუის ნაცარში
და ვლინდება

მუგუზლების

თვალის ბრიალი“.

პოეტის სწორ აზროვნებას, თვალი დაეხმარა, რათა დაენახა შორს, მდინარის გაღმა, ღამაში ქალის აჩრდილი. უმაღვე ოცნების ხიდი გადო მდინარეზე. კოლხური სიამაყით ნელი ნაბიჯებით გაიარა, თუმცა გულში ფიქრობდა ქალია თუ აჩრდილი?!

– ქალია, ქალი... მოესმა ხმა.

– ახლოს მივიდა, ვინ არის? – ხომ არ გცყუვდები? – ჩაეკითხა თავის თავს!.. ცხოვრებაში ასეთი პირველად დაემართა.

– რა დაგემართა? – ხმაურით ჩაეკითხა ზღვა.

პასუხის გაცემა ვერ მოასწრო, ქალი უცებ მობრუნდა, პირისპირ დაუდგა და ჰკითხა:

– ვინა ხართ? – აქ რამ მოგიყვანთ? – ქალური სინაზით იყო თქმული.

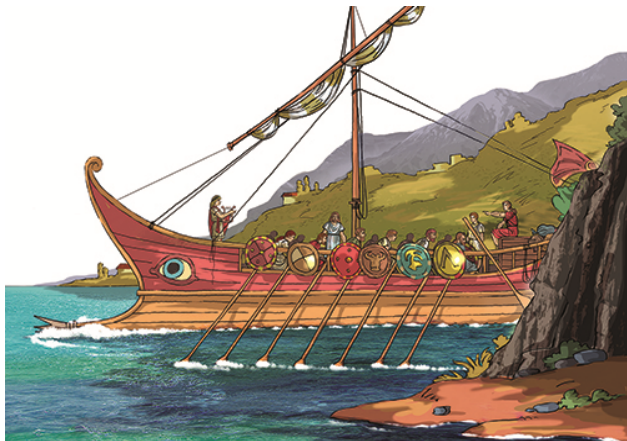
– გრძნობამ – სიყვარულით უპასუხა ოცნებაში მყოფმა პოეტმა.

– გრძნობამ?.. გაკვირვებით გაიმეორა ქალმა, თან სიცილით უთხრა – გრძნობა დიდი ხანია აღბათ გაგეცვითა, ვით შემოდგომის ფოთლები, ასულებთან თავისებურად.

ტატა დიოსკურელი

*ნაწყვეტი წიგნიდან – აღქმა ანუ
საოცრებათა სამყაროში*

გაგრძელება შემდეგ ტომში

კოლხეთი

საქართველო –

უკოლხეთოდ –

უწარსულოა!

1959

სოფელში

მზე სიჩუმეში როცა ჩავიდა,
ცად ვარსკვლავებმა
ენა აიღგეს.
გამკრთალი ელვა –
ნათელს თამაშობს.
გადაჭრილ კუნძზე მჯდარი ზარნაშო,
ბგერებს გამოსცემს
გაზქურაზე
მღვარი ჩაიდნის.

1967

ნატურმორტი

ჰელიოსის მზით დამშვენებული,
კოლხეთი არის
ჩემი სახატე.
და მიყვარს მისი სიმღერების
ძველი მოტივი.

ჩემს „ფსალმუნებში“
ცა და მიწა მისი
დავხატე
და შენ მოგართვი საქართველოვ –
ნატურმორტივით.

2020

ხილვა: ღვთის ნათელი

გამიტყუა ცის ტყე-ველმა,
მთიებს,
როგორც უფლის ჩიტებს,
ვუგალობე და ვუსტინე...
მეც,
ბრმადმქცევი ღვთის
ნათელი,
ვისილე, ვით ავგუსტინემ,
და სვიმეონ ღვთისმეტყველმა.

1963

* * *

ზღვით ამოვარდნილ ქარიშხალს,
ხმა აღარ მოაქვს
სკვითების,
ოსმალების და
ჰუნების.
და... მე ვუგალობ –
კოლხურ ცას,
– ბუნებას –
ზეშთა – ბუნებრივს.

1959

მოულოდნელი სიკვდილი

ამას რაჯობს როს სიკვდილი,
სად-სალამათს

ჩაგჩურჩულებს:

- შენში ბრალი მე არ მიძევს!
და ღამით რო დაიძინებ,
ღილით –
ადარ გაიღვიძებ!!!

2020

დიდი სამაგულო ომი

ჩრდილოეთიდან,

ვიდრე დასავლით,

ჩაუქრობელი ცეცხლის
ენები,

დასაბუგავად ზე-მიიწევდნენ...

ცა ბლაოდა და ჰგავდა

აგვარას.

თვალს არ უნახავს ომი ამგვარი,

პროექტორები –

პირჯვარს იწერდნენ.

1955

შუამთავში

ტაძრებმა შემოკრეს მიმწუხრის
ზარები,
და აღავლინეს ლოცვები
და მესა¹
ცამ დაიმშვენა მთოვარის ტიარა².
და დღემ იქორწინა
დამესთან.
დილამ კი...
ოქორსკულულებიანი
დღე იმშობიარა.

1959

¹ მესა (ფრანგ.) – კათოლიკური ღვთისმსახურება, წირვა.

² ტიარა (ბერძ.) – მეფეთა და ქურუმთა თავსაბურავი, როგორც ძლიერების სიმბოლო.

ჭადრები რუსთაველზე

ახლა არა აქვთ შიში,
სიტყვის თქმულის თუ
უთქმელის.
და რუსთაველზე ჭადრები რიგში,
კვლავ დგანან ხილვის
მოლოდინში,
იქვე ფეხზე მდგარი
რუსთაველის.

1968

ბე უმრწემესი

გორგასალივით მხნე და ძლიერი,
ბე უმრწემესი თავს მედგა დაჩი,
როს ორგზის
ჩემი გული ეკავათ ხელით,
დარდით დამდნარი,
ფიჩხივით ხმელი.
მადლობა უფალს!
ცოცხალი დავრჩი.

2015-2016

მიწის სული

ელვად და ჭექა-ქუხილად,
ციდან კვლავ ჩამოდის ხმები –
სამყაროს ურუანტლად
რომ უვლის:
– ეს მდინარეები,
ოკეანეები
და ზღვები –
არის დედამიწის უკვდავი სული...

1964

კოლხი ქურუმები

როდესაც ჩამოვიდნენ
მეცხრე ციდან
და მზის შვილობა იგრძნეს,
კოლხი ქურუმები,
ეგვიპტელთა და
რომაელთა,
ქურუმებს –
ასწავლიდნენ
სიბრძნეს.

1960

ისევ პარას ჭალა

მოთხრილ სიმინდთა ციცქნა
ორმოებს,
კვლავ დარჩენიათ ღიად თვალები.
და პარას ჭალას
ახალ მოჩელიდს,
მკერდზე გაუბამს ნაურმალები,
ვითა სიმები –
ვიოლონჩელის.*

1963

* ვიოლონჩელი (ტიად.) – ვიოლინოს ტიპის, მაგრამ მასზე დიდი ოთხსიმინი მუსიკალური საკრავი.

ყასილა

გულის სისხლით გიწერდი,
შიგ სიყვარულს ვაქსოვდი,
ლოცვით სავსე ყასილად³.
თუმცა შენ აღარ გახსოვდი,
მაინც ათასში ერთხელ
უსტარს მწერდი –
ყასილად⁴.

1954

³ ყასილა (არაბ-სპარს.) – ოდა, პოემა.

⁴ ყასილად – მოსაჩვენებლად, ვითომცდა, განგებ.

რეზუსი

მოვალთ და მერე
მთელი სიცოცხლე,
ბედნიერების ვატარებთ ნიღაბს,
თუმცა ცხოვრება ყოფილა ჯვარცმა,
მაგრამ,
ცისა და სიკვდილის მიღმა,
რა არის ქვეყნად
არ იცის კაცმა!

2020

ღ რ უ ბ ლ ე ბ ი

ისე, როგორც ზღვებს მდინარეების
გამკრთალი ელვის ნაკადულები
ჩალუკსუმებულ –
სივრცეებს ერთვის.

ზოგი შავია და ზოგი თეთრი,
მაინც ერთმანეთს ჰგვანან
ღ რ უ ბ ლ ე ბ ი.

და ჩვენ ერთურთს კი, ვით ზღვის
წყალობას,
წვიმების ენით ვესაუბრებით.

1971

* * *

ლოდინით დაღლილ სანაპიროზე,
როდესაც ქარის ხმები
იალებს,
მაშინ ო, ზღვაო, მიყვარს მე შენი,
ღურჯი ტალღების
კაბის შრიალი,
ვით აბრეშუმის
და კრებდემინის.

1969

ბერძნები და რომაელები

ბერძნები და რომაელები

ქმნიდნენ ძლიერ

იმპერიებს...

ჩვენ გვიქრობდნენ თვალისჩინს და

ჰელიოსის მზის

კერიებს.

და გვპარავდნენ კოლხურსა და

ფხოველთა ძველ

მისტერიებს*.

1962

* მისტერია (ბერძ.) – საიდუმლოებანი.

„ფხოური ქეები“ და
„შუმერული ფირფიტები“

მე,

როგორც განდობილი,
ჩემთვის ჩუმად ვკითხულობ
წარწერებს და... ვდიდგულობ:
რომ ეს „ქეები ფხოური“,
განა გამოიფიტნენ!
– ერთსასწორზე არწევენ
ხუთიათასწლეულის...
ფხოურ ქეების წარწერებს
და შუმერულ ფირფიტებს.

1962

**ტყაშმაფა,
ოჩოკოჩი**

წარსულში კი სულ სხვა იყო,
აი,
ახლა არვინ უშლის,
მაგრამ,
იქ, სად ტყეა ნორჩი,
აღარ ისმის
მტლაშა-მტლუში
ტყაშმაფა⁵ და ოჩოკოჩის⁶.

1959

⁵ ტყის დედოფალი.

⁶ ტყის კაცი.

ფარნავაზი და საურმაგი

(ღაჩის)

საქართველოს სიყვარული,
მეტი გემართებს ჩვენი ორმაგი,
რადგან გულზე ბეჭდად გვაზის –
თავგანწირვა მამა-შვილის:

დიდ ხელმწიფე ფარნავაზის*
და მისი ძის –
საურმაგის.

1995

* ფარნავაზი – 27 წლის, გაერთიანებული საქართველოს სამეფოს მეფე გახდა. 65 წელი იმეფა. 92 წლის გარდაიცვალა..

ტურა

სიცოცხლე და სიმარტოვეს
ტყისპირ ჩუმად კივის
ტურა.

წვრილი მთვარე,
სიშორეში ჩანს ნემსივით.
ზამთრის ღამეს ცა ახურავს –
ვარსკვლავებიც ოქროს ძაფით
დაკემსილი.

1957

* * *

უპირველესი სიყვარული
კოლხებს და ქართვეს,
ალბატროსივით რომ სათარეშოდ,
გადამიშაღეს ზღვათა მინდორი.
გადაუხდელი მაინც
ვალი მე ზღვების
მმართვეს,
ვითა მის ღმერთის პოსეიდონის.

2001

**სიცოცხლე – ტიტანიკია,
სიკვდილი – აისბერგი**

ცხოვრების ოკეანეში,
არაფერი არ მოჩანს!..
სიცოცხლე – ტიტანიკია,
სიკვდილი –
აისბერგი*,
დაეჯახება და...
მორჩა!!!

2019

* ყინულის მოცურავე მთა (ინგლ.)

ზოგ-ზოგებს

ვით ამბობს მითი:

– აღამიანი თურმე იშვა
ამფიბიასგან,

(მისხიდან-მისხით.)

აი,

ამიტომ ზოგ-ზოგებს ჩემო,

ვით წყლის ბინადარს,

გულთან ერთად –

ცივი აქვს სისხლიც!

2020

კოლხი ქურუმი

ღამე ისხამს მთიებად,
შენს ფიქრებს და
შენს სურვილს,
(ვითა კოლხი ქურუმის.)
სულ სხვა მისტერიებით და
და გრაალით –
შეჭურვილს.

2014

მაიას ტომის ისტორია

თქმულა: კოლხთა ნაშიერი,
ბრძენია და რიტორია,
მით ატყვია მათი კვალი:
მაჩუ-პიკუს,
აცტკეპის,
„მაიას ტომის ისტორიას“.

1962

* დიეგო დე ლანდა – „მაიას ტომის ისტორია“.
(ხელნაწერი).

* * *

მეცხრე ციდან მოსული,

ისევ ცისკენ

იურივი...

მაშინ სხვა დრო იქნება,

როცა წახვალ

იმკვეყნად,

არაამკვეყნიური.

2020

ინდურმთა...

ფარსმა

ადრე სხვა იყო...

ახლა წარსულის

იმატა ფასმა,

როცა გაიგეს, რომ ქურუმთა

სამეუფო ყოფილა თურმე

ინდურმთა⁷...

ფარსმა².

1963

⁷ – პრესტორული ფხოვის ორი საკრალური სოფელი.

აპის-ი*

შორეული წარსულიდან
ბღაეილის ხმა
ისმის აპის...
შიში უშქარი და ულეგია...
რომ აწყდებიან ნაპირს,
ტალღები კი არა,
წყალში დამხრჩვალთა
სულებია.

1964

* აპის-ი (ბერძ. ეგვიპტ.) – ღვთაებრივი ხარი, რომელსაც თაყვანს სცემდნენ.

ფშავ-ხევსურიები

ადრე აქ,

ნაცვლად არაგვის,

დიოდა დევთა სისხლის

მდინარე,

რომელმაც მთა და ზღვა გადალახა.

იმ დევთა სისხლზე

ამოსული ჰყვავის მცენარე –

„დექსისხლა“

და „დევისბალახა“.

1963

ანჟილები

თაყვანსცემდა არესი*.

ხალიბური ფოლადით,
კოლხ ქურუმთა მზით ნაჭედ –
წმინდა ფარებს – „ანჟილებს“.

და ის ფარი ხელთუპყრა,
ტროას მძვინვარ ბრძოლაში,
ლეგენდარულ აქილევს.

1993

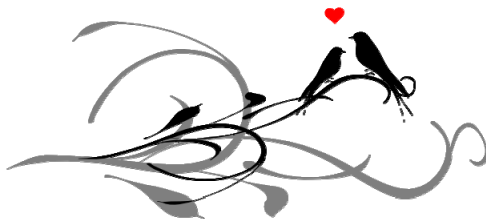
* არესი (ბერძ.) – ომის ღმერთი, ზევსისა და ჰერას შვილი.

მოლოდი60

გავიდა ასი ათასწლეული,
 პლანეტებს იქით...
 რომ მიმელის უცხო
 პლანეტა.
დედამიწაზე ჯერ არ იციან,
 რომ იღუმალი კავშირი
 გვაქვს,
ჩვენ ერთმანეთთან.

1960

ცა არის – ქრისტე

საუკუნე –

საუკუნეს მისდევს...

სულ სხვა რწმენით და

სულისკვეთებით.

ცა არის – ქრისტე,

დაწინწკლული –

ვარსკვლავების

სისხლის წვეთებით.

1963

* * *

ჩემი ეზოს ხეთა ჩრდილში
ვეითხულობდი –
დიდ გოეთეს და
ეკერმანს*,
სანამ მწუხრმა
ცას დახეულ
შარვლის მუხლზე
მთვარე აღარ დააკერა.

1956

* იგულისხმება ჯიგნის „გოეთეს საუბარი ეკერმანთან“.

დედამიწაზე რაც არის გზები

ბილიკებს თვალი მადლა უჭირავთ,

ციო –

წუხილის ჩამოდის

ბინდი,

უცნაურ გზნებით:

– დედამიწაზე რაც არის

გზები,

სულ ყველა –

არყოფნაში მიდის...

2020

სურია ღუჭიტა

მამლებს ყოველ დღით,
ყვილის თოკებით
ამოყავთ ღამის შავ
უბიდან –
ოქროს თმიანი
სურია ღუჭიტა*.

1965

* სურია ღუჭიტა – მზის ქალიშვილი (ვედა).

მიჯაჭვული ამირანი

კავკასიის მაღალ კლდეზე
მიჯაჭვული ამირანი,
შენ აწყვიტე,
შენ ახსენი!
და ის ახლა მითებს ერთვის.
ამიტომაც ზოგჯერ
ღმერთი,
უღმერთობას შეგვახსენებს.

სიბრძნის კვნიტი

ფსალმუნების თაფლის სანთლებს
გინთებ,

მსურს,

ჩემი ერთი ოცნება ახდეს!

უფალო,

მისკენ ჩუმაღ რომ ვიღტვი.

სხვას მიეც ყველა სკიპტრა და ტახტი,

მე კი სიბრძნის

მომეცი კვნიტი*.

1960

* კვნიტი – ნატეხი, ნამტვრევი, ნამუსრი.

აქილევსი

„ეჰეი! აქილევსს, პელაზგოსს“.
ჰომეროსი

ტროას სისხლისმღვრელ ბრძოლებში,
ხალიბთა ფოლადით
ნაჭედ ხმლებს,
რომ ცემდნენ პელაზგურ „ანქილებს“*,
მე, მაშინ ვით ჰომეროსმა,
აქილევსის –
კოლხობა
„გამხილე“.

1968

* „ანქილები“ – კოლხური წმინდა ფარები.

ბრაალი და ვედები

მიიღია ერგასი,

ფიქრითა და ოცნებით,

ღობე-ყორეს ვედები

და ძველი კოლხეთის

ხილვა მეიმედება,

რადგან,

სადღაც ხმა მესმის:

„ეფუთის“⁸ და „საწმისის“²

„გრაალის“³ და

„ვედების“^{*}.

1991

8,2,3 – პრეისტორიული კოლხური (ქართული)
მისტერიული წიგნები

* „ვედები“ – ძველინდური ლიტერატურული უძველესი
ძეგლები – (ოთხი საღვთო წიგნი(ძვ. წ. აღ. VI ს.).

მოუჩენელი

ვით მაცხოვარი იესო,

ცა ვეღარ ირჩენს მნათთა

იარებს,

თუმც ცვივა ცრემლთა ნაბი...

მან, ერთმა გამოიარა

წყვილი –

მზიანი ღამის.

1989

შიში

ცოდვას ემატება ცოდვა! –

ტომრით...

საპაღნით და

გოდრით...

ვას! თუ დროზე უადრეს!

ამ ჩვენს საწყალ

დედამიწას,

დამძიმებულს ამდენ ცოდვით,

ძირი არ გაუვარდეს!

2020

ზღვა და ხმელეთი

უამს მიმწუხრისას ერთი
ვარსკვლავი,
ცას ჩუმად მკლავზე როცა აეცრა,
მაშინ ქარისთვის უნდა
გემზირათ:
ზღვა რომ ნაპირთან –
ხმელეთის წინ
მუხლზე დაეცა,
ვითა შაჰის წინ –
ნაზირ-ვეზირი.

1953

სიმშენიერე

ადამის მოღმის გაჩენის დღიდან,
ვინდა ჩამოთვლის
ქვეყნად იმ ცოდვებს,
ახლა „ცხვრებას“ რომ ღამობს
იერით.
უფლის რჩეულმა უნდა იცოდეს,
აზრს,
რომ ჩააცვას
სიმშენიერე.

2020

ხილვა: ქუბალე*

როგორ მიიწევს ცისკენ ტაძარი,
ჯერ ყველაფერი არჩანს
გარედან.
საკურთხევლიდან წვეთავს მირონი,
იმზირებიან ზე-სართულის
„ქუბალედან“ –
კოლხი ქურუმები –
ბაბილონის.

1972

* ბაბილონის ტაძრის ერთერთი ზედა სართულის ყველაზე მაღალ ჭერთან დარბაზს – „ქუბალე“ (მეგრ.) შემოგველე ერქვა.

კაცი ბაბილონიდან

ცით ჩამოვიდა მთვარის
ბილიკით;
მერე დატოვა –
ხამისკ-ური⁹, და...
ათასწლეულთა მერე
მოვიდა!
და... „მე ვარ კაცი ბაბილონიდან“,
უფრო სწორად კი,
მე ვარ ურიდან¹⁰.

1959

⁹ ხამისკური – პრეისტორიული სოფელი ხობის რაიონში.

¹⁰ ურის – ბაბილონის დედაქალაქი (IV ათასწლეული).

სოფელში

კოლხური ცა სიმედროვეს –
მძინარი სოფელს
ათოვს დინჯად.
(ერთი ფიფქი ახლა ოშობს*...–
ჩვენ კი ვსხედვართ
შუაქერასთან,
და ოჯალეშს ფერს ვუსინჯავთ
ღვინოს შუმს და
ურიოშოს.

1955

* ოში (მეგრ.) – ასი.

ნახევარ მივარე

ვარსკვლავები დედამიწას,
ვითა მშობელს
კვლავ დახარის.
და ნაღვეა მთავრე ზეცას,
ატყვია ვით ქრისტეს
ფერღზე
ნაღახვარი.

1955

სიბრძნე პეტრე იბერის

ცეკვითა და სიმღერით,
სიცოცხლეს და
სიბერეს,
უმაღლოდუ წინაპარს!
(მისგან წყევლა არ გელის!)
შენ გიძლოდა წინლამპრად,
სიბრძნე პეტრე იბერის,
იგიუ არგეოპაგელის.

1966

დამეული დარბაზიდან –
ვარსკვლავების ვისმენ
კაკუნს,
ეს სამყარო ცხრად კი არა,
ვცანი ათად.
შევციცინებ მაღლით სავსე
ოქროს ტაკუკს,
მზეთა მზეს და
ცანი ცათანს.

1981

ქასქები

იცი,

რასაც აკეთებ,

არაფერი გეშლება...

ხეთურ-ლურსმულ ტექსტებში –
სად სწერია ქასქების* –

ძველკოლხური გვარები:

ქაშქია და ქათხარია,

შარია და ფიფია,

დოლ-ბაიასაც დავეძებ... და

დღეებიც მიჰქრიან...

1992

*ქასქები – წინახეთური მეგრულ-ჭანური ტომები
(ძვ.წ. XV – XIII სს.)

მნათ-მოწაფით ათორმეტით
 (შუბლზე ფერი ადევს ნაცრის)
 აღსაველით რომ მიისწრაფვის –
მზეა – ქრისტე
და იუდა – ბნელი ღამე
 უკან მისდევს,
რომ ცისკრისას ეამბოროს
 და ღღე გასცეს!

1992

წესრიგს იცავ კოსმიურს,
უფალივით უვლი თავს,
მაგრამ მაინც ემღერო:
ყოვლის მსმენელ –
გულის-ყურს.
ყოვლის მნახველ
სულის თვალს.

2012

ვითარც შენ იგავებით,
ღღე-ნათელი,
ვინც აღიდა,
მას გამოჰყავს თურგი კლდიდან.
შენ აოტე შენი ხალხი
წყვლიადიდან,
ვითარც მოსემ –
ეგვიპტიდან.

1977

რეკვიემი

(2011 წელი, მიწისძვრა იაპონიაში)

სიერცე მიაქვს ქარს და ცუნამს¹
და უფალი აღარ უშლის,
კვლავ ზეიმობს ცად ეშმაკი.
და ადამის ძველ ცოდვაში ისევ
ცურავს:

ფუკუსიმა²,
მიაგო³ და სანრიკუში⁴,
ივატე⁵ და იშნომაკი⁶.

2011

1 ცუნამი (იაპ.) – გიგანტური ტალღები
2,3,4,5,6, – იაპონიის ქალაქები

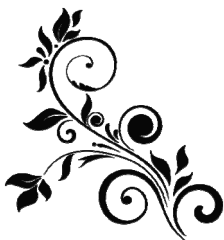

მებაღე

ლოცვით და უფლის დიდებით,
ცხრავე ცისკარი შეაღე
(არც ლეგენდაა,
არც მითი).

არ ღირსებია მიწიერს,
ფსალმუნმეტყველი დავითის
მერე,
შენსავით მებაღე!

1964

აღბათ ვერცხლი ერია,
შენი ღოცვა მზეთამზეს*,
თუკი არ მიუვიდა.
მაშინ უნდა დაიხრჩო
თავი,
როგორც იუდამ.

2009

*მზეთამზე – მამალმერთი

წარსულიდან ხმა ისმის –
ბრძენი მაკიაველის:
– სამშობლოა მთავარი!
მისი ოქრო მთა-ველის,
ღღენიადავ მატეხა.
– სამშობლოა მთავარი,
მას არ ეღალატება!

1996

ქალღევნები

ცეცხლის აღში იწვოდა

მთებიცა და

ველებიც.

მომხდურს სისხლი სწყუროდა.

და...

ძველ მცხეთას წვალებით,

ვინც მოვიდა ურიდან*,

ურიები კი არა,

იყვნენ ქალღევნები.

1978

*ური – უძველესი ქალაქი – სახელმწიფო
შუმერში (ძვ. წ. IV ათასწლეული)

(ვარიანტი)

კოლხეთის მკვიდრი,
ზღვის ნაშიერნი,
ხალხი ლეგენდა,
ხალხი ზღაპარი:
ჰალიდონები,
მაკრალები და
ქასქები,
საით წავიდნენ,
ან სად ჰპოვეს
თავშესაფარი?!
ღელავს შავი ზღვა და...
ჩემსავით გულზე ასკდება.

1988

უფლის ხელით ნაწერი,
განა ვარსკვლავებია,
ისინია რიცხვები.
ჩემი ცის მიმწუხრისას –
სიყვარულის მწველ
კოცონს
ჩუმაღ მივეფიცებო.

2007

დრო ერთია,
მთლიანი,
უფლის ანგელოზები –
მას დღე-ღამედ არ ჰყოფენ.
ენატრებათ ამიტომ ხვედრი
ამფიბიების,
ვით ევას და
ადამის,
სიყვარულის ნაყოფი,
ცას ასხია მთიები.

1972

ცას თვალეში უდგას სევდა,
არ ჩანს უამი სადარონი,
მაგრამ შენი ფსალმუნები,
ხმელ კვერთხს უცებ სასწაულად
გაანედლებს,
ვით აარონი.

1994

ო უ ლ ა

„წავიდა (იუდა) შიშთვალება
და მოკუდა!“

ოთხ.

იყო ეშაფოტი

და იყო გილიოტინა,

საიქიოს მგზავრობის

ერთ-ერთ ლაიტმოტივად.

ახლა თოკით „სიკვდილი“ უფრო

გააქტიურდა

და როს ვნახ თოკ-შიშთველს,

გაიელვებს იუდა.

1997

გზას მიჰყვებოდი ეკლიანს,
არც ვარდი ჰყვოდა,
არც იელი.
არ გქონდა შენ სხვა არჩივი.
შენ „ფსალმუნებმა“
გადაგარჩინეს,
ვითარცა ღვთის მადლმა –
დანიელი.

2013

ციდან ხმა რომ ისმოდა,
მეხთა-ტეხა არ იყო,
ეს უფალი ბრაზობდა.
ედემ-ბაღში აპრილის,
თუკი შესვლას აპირებ,
ლოცვით უნდა შეხვიდე,
უფლის სადარბაზოდან.

2003

ვითარც წამი, გავიდა
ორი ათასწლეული
და თვეები ნაკლული,
რომ მოისმის გოდება –
დედის,
ჯვარზე
გაკრულის.

2011

(ვარიანტი)

კავკასიონი გეპყრა ფარივით,
არწივები ფრთებს –
აქ ილესავდნენ.

და ვითა გეა, თავის ანტეოსს,
ძალას გაძლევდა პონტო
ეექსინის.

აი, ამიტომ ყველა „ბრძოლიდან“
გამარჯვებული გამოსულხარ
აქილევსივით.

2014

შენს პატარა გზას თუ ბილიკს,
შორს მიმავალს,
თუმც ერთ ციდას,
შურის თვალი უმზერს ცივად:
სულ სხვა ვარსკვლავები
ცვივა,
„კოლხურ ფსალმუნების“ ციდან.

2009

ისევ ძღვევად საკვირველი

დიდგორიდან მოისმის –
 ზარი დიდი დავითის,
 რაც ცხოვრებას მიაღვილებს.
მჯერა, ყველა ლეგენდა,
 თქმულება
 და მითი –
დგას კვარცხლბეკზე სინამდვილის.

1977

(ვარიანტი)

ბრძენის სიტყვებს ვიმეორებ:

– არის ქვეყნად ისეთი რამ,
მისტიური რასაც ახლავს.

თუ არ ნახე,

ვერ ირწმუნებ,

არ ირწმუნებ?!

ველარ ნახავ!

2001

წინაპართა ხმები ისმის –

აქ –

ფაზისთან,

იქ – ნილოსს.

ცას ვარსკვლავთა ნოტი შვენის.

ზღვა – ფერწერულს –

მოჰგავს ტილოს –

მატისის თუ ბოტიჩელის.

1989

დღეებსა და ღამეებს –
ზურგზე მტკვერი ადინე...
შენს წიგნშია ყოველი:
წუთისოფლის უდრანში,
მამის და ძის
წყალობით
რაც კი მოინადირე.

2000

ოსკ – იაკონია – 2011

ზღვები...

ოკეანეები...

შეძრწუნდნენ და შეშფოთდნენ...

ყოველივე ერთმანეთში აიბურდა.

მიწა იძრა თუ უეცრად

განურისხდათ ღმერთი

ბუდა.

2011

1992

ყვაეილობის დარი იდგა,
მაგრამ როცა ძმამ
ძმა მოჰკლა,
ცოდვა დადგა ულოსავით.
და მას შემდეგ
ისხამს მიწა –
ეკლებსა და კუროსთაეებს.

1992

„სომხური დამწერლობა იოანე
ლაზმა (იეროთეროსმა) შექმნა“.

ნოდარ ხვედელიძე

ქართველები

სომეხთა

შურს,

ღვარძლსა და სიძულვილს

ძლივს-ღა იგერიებენ,

რადგანაც მათ იციან:

გარდუხდელი ვალი აქვთ –

იოანე¹ ლაზის და

პეტრე იბერიელის².

1987

1 – მითრიდატე – (შემდეგში იოანე) ლაზი,
კოლხეთის აკადემიის მოძღვართ-მოძღვარი
(რექტორი) V ს.

2 – პეტრე იბერიელი (არეოპაგელი) – იბერიის
უფლისწული (V ს.)

უსხოვარ დროის მითებიდან,
ისე,
ვითარცა ცხვრის ფარას,
ათასწლეულებს მოდენი...
„ოქროს საწმისი“ გიფარავს
რაინდს –
„გრაალის ორდენის“.

2009

ვითარცა მზე სამყაროს,
ვარსკვლავების სამოსი,
აგაროზად გაცვია.
შენი „ფსალმუნები“ კი,
არის არსთაგამრიგის
მადლის –
ემანაცია*.

1994

*ემანაცია (ლათ) – გამოსხივება

ციდან სტუმრად ჩამოსული
სული –
ცაში ეზიდება
სხეულს...

მაგრამ აწ შენშია:
მზის,
მთვარის და ვარსკვლავების
ნათელიც და...

ზე-დიდებაც.

2004

განქარდება ცისქვეშეთში
ყოველი,
იმედი კი მაინც ბედის
ცდაშია.
მზე შორსაა, მაგრამ მთვარე
ახლოა.

„მშვიდთა მიწა“ –
მეცამეტე ცაშია,
სად ნეტართა დიდი სამოსახლოა.

1976

ვარსკვლავებით დაწინწკლული,
ნათლის სამოსელი გეცვას,
არ დაჰკრავდეს ფერი
ბინდის.

და ისე, ვით ოქროპირმა,
გსურს აქციო მიწა –
ზეცად,
რომ „იქ“ ყოფნა გქონდეს მშვიდი.

2012

პელაზგოსი

მითით და ლეგენდით,
ცეცხლით და ომებით,
ათასწლეულების კარები მოხურე.
უკან ვერ დაბრუნდები ვერასდროს.
ეგეოსის ნაპირთან ხმა ისმის

კოლხური:

– პელაზგოსი!

„ღვთისდარო?“ –

პელაზგოს!

1976

1 – პელაზგოსი – პელაზგების ეთნარქი, ეპონიმი

2 – „ღვთისდარი“ – ჰომეროსის სიტყვაა

**ასხის მიუბთან და
ურთასთან**

როგორც ათასწლეულები,
ღრუბელს
ღრუბელი სდევდა და
ბნელში ქუხილს დაურთავდა.
როს გრაალმა გაიეღვა –
ასხის მთასთან
და ურთასთან,
ვთქვი: სიცოცხლე არ იღვევა.

1979

ცით მოსული,
ცის ქვეშეთში,
რადგან სიამაყით დახვალ,
მწამს სამყაროს ყველა კუთხეს,
ყველა კუნტულს,
რა დღეს,
რა ხვალ! –
გაგაგონებ მზით დათაფლულ
ქართულ „ღურტულს“*.

1999

*ღურტული (მეგრ.) – გალობა

ივლისი სოფელში

თვალეზგადმოკარკულეზი –
ჭონჭყეში ყრია მოყიყინე
ბაყაყეზის ნაფოტეზი.
დასიცხულნი ცას შესცქერენ,
წყალს და წვიმას
აბოღეზენ.

1964

მიწას

ცა უყვარს დასაბამიდან,

მისი მზის გული ბევრჯერ

დაიწვა,

ბევრჯერ ყოფილა სიცოცხლით მთვრალი

და, აი,

ახლა,

მყინვარწვერით სურს დედამიწას,

ცას –

სიყვარულით დათხაროს თვალი.

1973

წიგნი – ტაპარი

(მინაწერი ვაჟა ვერისელის
„კოლხური ფსალმუნების“ 1575
გვერდიან მეხუთე ტომზე)

აღაპრობენ ხელებს ცისკენ,
თვალეები აქვთ ცრემლით სველი...
ლოცულობენ...

დიდგულობენ...

როცა ვაჟა ვერისელის
„ფსალმუნებს“ რომ
კითხულობენ.

2012

ეგეოსის აღაგი

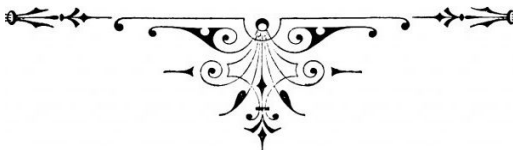
უფლის ძე –
პელაზგოსი,
მრავალათასწლეულთა –
ნაპირებზე გადავა!
ჰომეროსი მას თვლიდა,
„ეგეოსის ადამად“.

1964

დილა,
 ღამის ფარდავს ბერტყავს
 და გაცვივა მნათთა მტკერი.
ვით ქორიბის მთაზე მოსეს,
ცით ნაკერი,
 ლოცვის ფერი,
ნათლის სამოსელი გმოსავს.

2013

სოფელი,

საწუთრო

„ჰოი, სოფლისა მრავალნი საცთურნი
ჩვენდა რწყულია“.

არჩილი

„მიეყევ სოფელსა, ავის მყოფელსა, ვაი!“
ვახტანგ მეექვსე

„ვაი, საწუთროვ, ცრუო სოფელო“.
დავით გურამიშვილი

სამ პოეტს ერთი აწუხებს –

„საწუთროს“ გაუტანლობა,

სხვა არაფერზე არ ჩივის;

ერთი აქვთ საგოდებელი:

ვახტანგს, დავითს და

არჩილის.

1980

ცისკარივით მზის ხელებით,
მეცხრე ციდან მოგიხმობდა

შენ

სამყაროს ღია ჭერი

და გარჯა არ გასვენებდა –

ფუტკრისა და

ჭიანჭველის.

2012

ადამ კადმონი

მეფობს ქარი და ქაოსი,

არა ჩანს არც გეა,

არც ზევსი,

არავინ არავის არ ჰმონებს:

მიწიერ ადამის ხმა ესმის,

ცისიერ

ზე-ადამ კადმონის*.

1989

*ადამ კადმონი – „პირველდღიანი მთელი
კაცობრიობის“

მეოცე საუკუნე

შავი ღრუბლით დაფარული,
შორით მოჩანს ცა –
მდიდრული,
მაგრამ წითელ ქარს და...
წითელ
ჭირს უპყრია განუკურნელს –
მწუხრივით თვალდაბინდული,
გონდასშული საუკუნე.

1971

ოდი¹ გზას გინათებდა,
ქალდეველთა ნაშიერს;
კარდუს² ოქროს სიტყვას კი
მზის ქურაში აღნობდი.
ცა გიცავდა...
უფლისგან –
ხელდასმულს და განდობილს.

1970

1 – ოდი – მთვარის ღვთაება ბაბილონურ პანთეონში

2 – კარდუ – ქართუ – ქორთუ – ქართველი, საქართველო

აწყური და ახალშენი

ვით ცამცუმის ბროლის კოშკი,
სულ ბროლის ქვით

აღაშენე:

პოეზიის ახალდაბა,

ცათამბჯენი არშის ციხე,

აწყური და

ახალშენი.

2012

ეა-ენქი და აია

საღღაც,

შორეთს შენი გვარი –

დოღბ-აია,

ისეე ისე გეგუღვის,

რადგან იცი: ეა*-ენქი და აია,

ისე, როგორც სულიწმიდა,

ერთია და სახლი მისი

(კოლხეთს) გახლავთ

ენგური.

1971

*ეა-ენქი – აია – შუმერებაძელი – კაცობრიობის გვარის
შემქმნელი, სიბრძნის ღვთაება

როგორც მოსე

ათასწლეულების მერე,
კვლავ კითხულობ,
როგორც მოსე,
რაც კოლხეთში კვლავ შენიეთდა –
"ათ მცნებას"
და "საგალობლებს",
ჩამოგანილს სინას მთიდან.

1981

ბაბილონის ისტორია

დავიწყოების მტვერწაყრილებს:

ოთი არტის¹,

და სისიტრის²,

ამემსინას³ და

ამენონს⁴ –

ხსოვნის ძიძა მისწოლია, –

ქალდეველთა მეფეები

ამშვენებენ –

"ბაბილონის ისტორიას".

1976

1,2,3,4 – ბაბილონის ქალდეველი მეფეები

ქალდი-ქორთუ და კარდუ

პონტოს მღვრიე ზვირთებში

წარღვნას გადარჩენილთა –

გესმის შენ საუბარი –

ერთ ენაზე უბნობენ:

ქალდი-ქორთუ და კარდუ,

კოლხიცა და

სუბარიც.

1972

ციხე-გოჯთან

შვიდი ათასწლეული –

ფიქრმა გადაიქროლა

ხსოვნის თეთრი ტაიჭით.

ციხე-გოჯთან კოლხეთი

შეეგება ნაშიერს,

ცხრა მზით და

ცხრა კარიბჭით.

1968

ადაპტას, ნინტის და ზიუსედრას

უშენებდნენ ტაძრებსა და

ზიქურათებს

ცით მოვლენილ აია-ენქის

და უწყობდნენ იქ შეხვედრას,

რადგან იგი მფარველობდა

თავის შექმნილ:

ადაპტას¹,

ნინტის² და

ზიუსედრას³.

1968

1 – ადაპტა – ადამი

2 – ნინტი – ევა

3 – ზიუსედრა – ნოე

წიგნები

მინაწერი "კოლხური ფსალმუნების"
1000-1500 გვერდიან ტომეულებზე,
რომელშიც 15 000-ზე მეტი ლექსია
დაბეჭდილი.

გისარია და...

თვალები,

სიხარულის ცრემლებით გვესება:

– გრაალის სასახლის მიმგნები,

რომ შვილებით მოგესწრო –

ლექსები,

შვილიშვილებით – წიგნები.

2014

ენოსის ველი

რომ ხედავენ პირველქმნილს,
ზღვისკარად მდგარ სამოთხეს –
ედემს –
სამეგრელოსი,
ქვევება ის "ზოგ-ზოგს",
მტანჯველ ველად
ენოსის*.

1991

*"ენოსის ველი – სულის მხუთავი სივრცე, სადაც
სული განიცდის მარადიულს ტანჯვას".
იესო ქრისტე

იუდის კერძს,
ბილწს და გამცემს,
სათოფელაც არ იკარებ,
ოქროში არ ურევ ქვიმას.
და გაღებას –
"ციხის კარის",
მეცხრე ციდან ელი ნიშანს.

2014

შენ კი გინდა ეს სამყარო –
უსაზღვრო და უსამანო
ხელისგულზე დაატო!

და...

ამიტომ შუა უზიხარ –
ვაუასა და
გალაკტიონს!

1999

შორეული წარსულიდან,
მზის ბილიკით მოჯადოქრობ...
(სახეს ფერი ადევს მგელთა)
და აქა-იქ ბიბლიაში
ისევ უონავს ხმათა ოქრო –
ბიბლიამდელ –
ქალღეველთა.

1969

აიეტის კოლხეთიდან,
ადრე მოსულ "ქრისტეს
მხედარს",
შურის გარდა ვინ დაგვლიდა?!
რასაც სხვები ვეღარ ხედავს,
შენ ხედავ ცის –
სიმაღლიდან.

2010

ცა ჰგავს კეთილ ემერსონს

ღამე ტიტველ-შიშველი,
ვარსკვლავებს სურთ შემოსონ!
სადღაც ელვა გაჰკვივის –
ამას მეხი ნუ იომენს!
ცა – ჰგავს კეთილ
ემერსონს,
ზღვა – უმადურ უიტმენს.

1972

ქალღეველები და შუმერები

როცა პონტო თვალს ახელდა,
წამოვიდნენ კოლხეთიდან –
პირველყოფილ დასს
ახლდნენ.
და ქალღეველთ ნასახლარზე
შუმერები დასახლდნენ.

1971

სადღაც,
მეცხრე ცის იქით,
ელვა ჩუმად ჩაივლის,
მეხს კი გააქვს გრიალი...
ათასფრად მოყვავილე
ცა –
ბაღია ედემის,
მთვარე – კოშკი გრიალის.

1984

იმედის ბაღში მზის და სინათლის
და სიმღერები ისმის ზესკეების*
(არა ჩხავილი ძერის ქარდების!)

თქვენ ისევ, როგორც
სიკვდილ-სიცოცხლე,
ერთმანეთს კვლავაც გადაფსკვნებით,
შეგიყვარდება...
შეუყვარდები...

1964

*ზესკვი (მეგრ.) – შაშვი

ტუტანხამონის აკლამა

დიდი კოლხეთის წარსულიდან

მოჯადოქრობდი...

უკან მოგდევდა ხმა –

რაინდთა,

ზოგჯერ ხმა მონის.

"კოლხური ფსალმუნები" –

შენი აკლამაა,

სავსე ოქროთი,

ისე, ვითარცა ტუტანხამონის.

1993

ქაჯავეთს მიხვალ საომრად,
შენი ფარ-ხმალის მზითვითა,
თან გახლავს ძველი კოლხეთი,
თქმულელებით და მითითა.
გსურს,
რომ ხელთ იგდო
ის "ჯაჭვი",
ქაჯთ რომ "აასხეს თითითა".

1966

ყოფნა

„ყოფნა, არყოფნა, საკითხავი აი, ეს არის“
შექსპირი

ვითა იესო,

შენს ჯვარს და ლოდს
მიათრევ მძიმეს...

ისევ ისე წერ, ვითარცა წერდი.

და ყოფნას უსვამ

ხშირ-ხშირად მძიმეს,

სანამღე თვითონ დაგისვამს

წერტილს.

2018

გათენება

ღამეს ოქროს მნათობებით,
პირთამდე აქვს სავსე
უბე.
თავს იწონებს ცა – ქალწული,
დასაველეთით მიჰყავთ
ღრუბლებს
მთვარე ელვით გაბაწრული.

1954

ვერება

„სხვამან მიიღოს სკიპტრაჲ,
სხვასა შეუდგნენ სპანი,
მაშინ შემიწყალენ მსაჯულო ჩემო!
დავით აღმაშენებელი“.

ლეგენდიდან მოსულების,
ვარ მეფეთა ნაშიერი,
ვითა ქუჯი,
ფარნავაზი
და ადერკი,
სკიპტრას არ გთხოვ
უამს განკითხივის,
მზეთამზეო! –
ნუ მამყოფებ
თავდადრეკით!

2015

**ხილვა: ჰერეთი (გვ. 7. მეორე
ათასწლეული)**

ჩამომდგარა სულ სხვა ერა,
ჰერეთსა და
კამბეჩოვანს¹¹.

ასპიროზი² ჯერაც არ ჩანს.
და „ვეშაპებს“³ დაცქერს ჰერა⁴:
კირს⁵ და კამბისა⁶
და არშანს⁷.

1962

-
- 11 კამბეჩოვანი – ქიზიყი,
 2. ასპიროზი – მაცდური არსება,
 3. ვეშაპების კულტი,
 4. ჰერა – ქართული წარმართული მზის ღვთაება,
 5. კირი – მტკვარი,
 6. კამბი – იორი,
 7. ანშანი – ალაზანი.

მთვარე,

ვარსკვლავები

მზე...

მთვარე და სხვა მნათები,
დიდი და პატარა ღმერთებია.

ვარსკვლავები კი –

ანგელოზებია, –

მიცვალებულთა სულებს –

ღამეს რომ უნათებენ...

1961

სიზიფე

ღმერთებისაგან უღვთოდ
დასჯილი,
შენ ხარ სიზიფე –
მეფე ტიტანი!
და დედამიწა, ვითარცა „ის ქვა“,
მხოლოდ შენ ძაღვის
მეცხრე ცაზე რომ აიტანო.

1960

სიმშვიდე

კოლხეთში რომ გეგუღვის
ოქროს თასი გრაადის,
მიტომა ხარ ჯერ მშვიდი,
და „კოლხურ ფსალმუნებში“
სიბრძნე არის ჩაღვრილი:
ჰერმეს მეგვიპტელის და
დიდ ხელმწიფე ჯემშიდის¹².

1961

¹² პერსეპოლისისი ამშენებელი (ეგვიპტე).

შენ, ვითარცა პარციფალს

რადგან ძველი კოლხეთის –
ქრისტეს სისხლით დანამულ
მიწასა და

ცას იცავ!..

და ღმერთებთან დავისთვის,
შენც,

ვითარცა პარციფალს,
გერგება და

გაკუთვნის:

თასი,

შუბი – გრაალის,
ჯადო – ხმალი დაეითის!

1993

უზგულუი

აქ – ცა ისე ახლოა,
შეგიძლია, რომ შესდგე,
ჩუმაღ ფეხისწვერებზე
და კაბადონს უზგულის –
ჩამოკრიფო მერიცხი¹³,
უშქარი და ურიცხვი,
ვით კვეტელა უშქური¹⁴.

1956

¹³ მერიცხი (მეგრ.) – ვარსკვლავი.

¹⁴ კვეტელა უშქური (მეგრ.) – პანტა ვაშლი.

სამი ვარსკვლავი

შორით მომავალ დღის მომლოდინე,
ღამე,
თითქოს და დევის ქალია
და ცრის სიშორეს –
მთვარის საცერით.
ცას კი მკლავებზე
სამი ვარსკვლავი,
ატყვია ისე,
ვით ანაცერი.

1958

ხორბა

პარას ჭალაში ჭრიჭინა უკრავს...
/ვით გრამაფონი ჩანს
მომღილი/
ტალახიანი აცვია შუკა,
ჩემს ღამაზ სოფელს –
კალოშივით.

1958

ოსკ სოფელში

ხსოვნის პატარა ტოტი ქანაობს
სულ სხვა უნით და
აკვიატებით:

თოვს...

და სკვიასთან¹⁵ –

მოგონების ვზივარ კარავში,

თოფი ჩახმასზე მიყენია,

მაგრამ ამაოდ!

მხოლოდღა ღვაატ!..

ღვაატი!..

მესმის კვატების!

2017

¹⁵ სკვია – პატარა ღელე სამეგრელოში.

სიკვდილი – სიცოცხლე

დასაბამიდან გრძელდება დავა:

/ორივ სწორია,

ვით სამართლის მცოდნეს

რომ მკითხონ/

სიცოცხლე – ყოფნას!..

სიკვდილი კი არყოფნას ითხოვს!

2001

მთვარე სნეული

შორს,

სადღაც,

იქით ათასწლეულის,

ელვა, ხმლის კროთმას მოჰგავს

გუთების.

სპეტაკ ღრუბლებში წევს სიყვითლით

მთვარე სნეული...

და ვარსკვლავები –

ღამეს უთევენ...

1969

ყოფნა, არყოფნა

ყოფნა ფლიდია!

არყოფნა კი სალი კლდე არის,
ჩვენ მაინც ყოფნის ყორეს
ვედებით.

გადაიფრენენ ეს დღეები
დამფრთხალ მტრედებად.

აი, ამიტომ,

სიცოცხლის არა!

სიკვდილის უფრო მიიმედება.

2017

სწინაპი

საუკუნეებს დასავიწყებლად,
 ჟამი მილაღავს,
 როგორც ცხვრის ფარას,
 და არარაობს...
ეგვიპტიდან კი გვინანაგებს
 მთვარის მარაოს –
 ბებერი სწინაპი,
ვითარც ურიცხვ სპათა ფარაონს!

1991

ბრაალის ტაძრები

ღამის ცას,
რომ ანთებს, და
აალებს,
ვარსკვლავები –
ტაძრებია
გრაალის.

1959

პოეზიის რაინდი

წარსულიდან დღეები

მითებსა და

ლეგენდებს,

ფარასავით მოდენის...

და... შენც, „სიბრძნეს ღვთაებრივს“

ეზიარე კოლხეთში.

მერე, ვით პარციფალი

ღირსი გახდი „რაინდის“¹⁶

და „გრაალის ორდენის“.

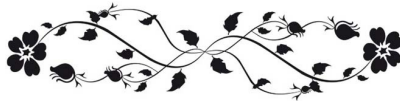
2015

¹⁶ ვაჟა ეგრისელს 2013 წელს მიენიჭა „პოეზიის რაინდის“ წოდება

მოულოდნელად ხმაზე ქუხილის,
გაიბარჯდება სიბნელეში
ელვის ტოტები.
და მის მკრთალ შუქზე გამოჩნდება
სველი ღრუბლები –
მთვრალ დევებივით მთებისკენ,
ვით მიაბოტებენ...

1964

ჩანდა – ღამის უღრანიდან,
მეხი ჩუმად გამორბოდა...
გაკრთა ელვა –
ერთი ციდა
და შენ ნახე ქარბორბოლა,
ზღვისპირ ქვიშას
როგორ ცრიდა.

2005

* * *

ხიდან –
 ჩვენი სიცოცხლის,
 ცვივა ოქროს ნაყოფი...
რის ჩინური კედელი!
თხმელის წკნელის ღობეა, –
 შუა,
 ყოფნას და არყოფნის.

2001

ლოცვად მოუსხამს ზეცას მთიები
და შორეული სივრცე
იტაცებს...
მთვარის ბინადარ მგოსანს –
მთვარის მოსავს მშვენება
და ჩამოსულა დედამიწაზე, –
„უფლის ბადის მოსაშენებლად“.

2001

მარადიულ ცის ტილოზე,
ხელთ მზის ფუნჯით
საოცრებებს
ქმნიდნენ უფლის კარნახით:
გოლბეინი,
დელაკრუა,
სეზანი და კრანახი.

1963

ვით მზე დილას –
მღიმარეს,
მსურს, რომ სული აღმომხდეს,
რომ მოგიჩინეს სიყვარულის
იარა.

და იცოდე –
აქ – მიწაზე კი არა,
ცაში არის სამოთხე!

2003

სადღაც ათასწლეულების –
ძველ ჭალაში,
ვით არესის,
დავიწყების ბუდობს ჰიდრა
და ხსოვნა კი მის მტერია,
სწორედ მას
მსურს გამოვტაცო,
მე „კოლხური მისტერია“.

1974

როს მზემ დასავლით თვალი მიღულა,

მწუხრმა ცის მკლავზე

ვარსკვლავი აცრა

და გამოცოცდა ღრუბლებიდან სხივი –

ც ა ხ ც ა ხ ა.

უცებ იქუხა და... ყოველი აქცია ნაცრად,

ფეხი დაადგა სიმყუდროვემ

მთვარის ნასახლარს.

1968

რა ვქნა!

კოლხური –

„ჩემი ფსალმუნი“,

დიდ მეფსალმუნის –

დავითისაც ვერ

დავამგვანე,

აი, ამიტომ მიპირებენ დავას იჭკვები.

მაგრამ მე მაინც

ფიქრის არგანით,

ათასწლეულთა უღრანებში დავაბიჯებდი.

2003

სიცოცხლე,
სიკვდილი,
ყოფნა და არყოფნა,
თითქოს ვივალდის ოთხი სონეტია.
საქართველოში ოთხი პოეტია,
სხვა ათას დანარჩენს,
არავინ იცის –
ჟამი თუ დაარჩენს.

1993

ხელთ ეყრა კოლხური მთვარის ნაჭერი!
მიწა ქალამნად,

ჰქონდა ცა ჭერად.

და მეოცეში ზღაპრულ პეგასით
მოვარდა უკან მოუხედავად...

...თითქოს შორეულ

წარსულიდან –

უცხო მხედარმა,

თეთრი ტაიჭი შემოაჭენა.

2001

რაფაელის პარნასი

პეტრარკას და ალიგიერს,
ძლიერთ...

განა უუნაროთ,
ყველას ბედი ჰყავდათ გზირად,
თვით „პარნასის“ ფრესკით

მზირალ –

დიდ რაფაელს...

დიდ ანჯელო

ბუონაროტს.

2000

ხილვა: ხვთისშვილები

ვეზას წყაროსთან* კოშკი დგას,
ცხრათვალა,

ცას მიბჯენილი

და შიგ კი ოქროს ტახტი დგას,
მორიგე მამა-ღმერთისთვის.

ოქროს შანდლებზე – ოქროსვე

ცრემლია ჩამოდვენთილი:

რადგანაც სტკივათ სახსრები
კლდეებს,

დღეებში მიშლილებს...

და ვჭკვრებ „დარანთან“ ალვის ხეს,

მის ოქროს ჩრდილქვეშ ჩამომსხდართ –

ოქროსფრთებიან – ხვთისშვილებს

1998

* ვეზას წყარო – უკვდავების წყარო.

ჭკუას ვარიგებ...

ლექსები კი არ მიგონებენ!!!

სიტყვები ჩემი ჰგვანან შეთვალულ
ბალს თუ „რქაწითელს“.

დავბერდი კაცი!

და სტრიქონები,

რავექნა

ვერაფრით ვერ დავამწიფე!

2000

ლაზარი

„და ესე ენაი? მძინარ არს დღესამომდე,
და სხარებასა შინა ამას ენასა ლაზარე
პრქვან“.

იონე ზოსიმე

გადაურჩა არაბებს,
მონღოლებს და ხაზარებს.
ათას შურსა და მტრობას,
ასი ათას ღიზებას.
და მძინარე ლაზარე
ახლა შენგან მოელის,
კოლხო!
გამოღვიძებას.

1966

სამეზა

მამა,
ძე და სულიწმიდა,
სამია და არის ერთი,
ისე, როგორც „სამთავისი“,
„სამაია“ და „სამშვილდე“
და არაგვიც გახლავთ სამი:
ფშავ-ხევსურეთ-მთიულეთის.

1968

იოვლი მკერდზე –
ვარსკვლავების ნაიარევს,
 საოცრებას მაინც ელი.
მიხვალ...
და გზა არ ილევა...
ტბა აღარ ჩანს გალილუას,
 ვით იესომ გაიარო
და არ გქონდეს ფეხი სველი.

2001

ვითა სკა ახალნაყარი,
მიღუთში აღარ ეტევიო...
მოსულნი ურით,

მეთანით!

ხართ ქრისტეს ძვალის მკვნეტელნი –
ნაშობნი იქედნეთანი.

1989

ალ-ქინდი და ალ-ღაზილი

შოორ წარსულში –

გაკრთა ელვა,

თითქოს უფალს ჩაეძინა,

როცა ბოდბებს ყური მოჰკრა:

ალ-ქინდის¹ და

ალ-ღაზალის²,

ავეროეს³,

ავეცინას³!

1969

^{1,2,3,4} – არაბი ფილოსოფოსები.

წუხილად ცაში ასული,
ისმის ძაღლების ღავღავი,
 მთვარე ცაში ვერ ეტევა.
და, ვით დევი და ავსული,
ოფას შუკაში ღამღამით,
 რადაცა დაეხეტება...

1959

იასნარი და ბეღელა

ადამის ძეთა ნაშიერს,
ცხრათაეიანი დევების
შიშით რომ აღარ ეღელვა;
სულ გვერდით ედგა კვირია¹,
იასნარიც² და
ბეღელაც³.

1966

^{1,2,3} – კაცობრიობის განმანახიერებელი (ხვესური) გმირები

ზვიროთებზე ამხედრებული,
მწუხრი ნაპირებს მიაღვა.
და ახლაც,

ვით წინათაც,
ვიღაც ბინდბუნდში კითხულობს
სულელებს,
ზღვის ფსკერზე ბინადართ.

1960

ისევ კოლხეთის მისტერია

ათასწლეულების მერც,
სიტყვა აღარ იცვლის იერს,
ასე სჯერა ჰანს გზენგერს და
დიოდორე სიცილიელს:
რომ პირველად კოლხეთს იშვა
მისტერია,

ცას რომ იტევს
და არა რომს და ეგვიპტეს.

1978

* * *

იქ დავიდებ საცხოვრისს,
ჩანგითა და კითარით,
სადაც საუკუნენი
მიჰქროლავენ წამებად.
სანთელს ეუნთებ სამებას,
ვითარც ერთს.

* * *

წარსულ უამთა მზის სარკეში,
ედემიდან განდევნილი,
თმაგაშლილი მოხანს ევა...
მე, ვით ადამის ძე – სეთი,
ანდა სამოთხეში შევალ,
ან მომელის ჯოჯოხეთი.

2001

* * *

იდუმალებით სავსეა ეგვიპტე,
მაგრამ კოლხეთი
 სხვა რამეა,
სამყარო რომ უდგას თვალებში.
შენი პოეზია –
 სავანეა,
„ფილოსოფიური ქვით“ ნაღესი.

1970

სამება

იქ სადაც სინათლე მეუფობს
და აღარასოდეს დამდება,
გზას რომ სიშორის
აუდის აღმური,
ხატება იქ იღანდება:
გრაალის, საწმისის,
კოლხური ფსალმუნის.

1993

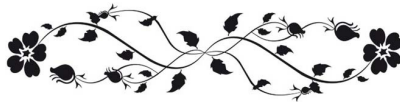
* * *

„მინაწერი „კოლხური ფსალმუნების“
ათასხუთასზე მეტ გვერდიან მესხეთე ტომზე.

მორჩა,

სიბრძნის მზე ამობრწყინდა –
თითქოსდა წადილი აისრულე,
რადგან, ვით დავითის „ფსალმუნებიდან“
ათასწლეულებით დაისრული,
„კოლხურშიც“ ხმა ისმის
ქეიბურთა,
უცხო რამ, აპოკალიფსური.

1996

ტრანსცენდენტური*

დღე და ღამე, –

შენი ოქროს ფრთებია
და სამყაროს ატოლებ.

მზე და მთვარე, ვით ნიშა და ნიკორა,
უამთა ურემს –
შენმა ხმებმა შეუბეს.

ქართულ სიტყვის შენ ხარ იმპერატორი,
სული წმინდა...

და ცხრავე ცის მეუფე.

1999

* ტრანსცენდენტური (ლათ.) – რაც საზღვარს სცილდება, შემეცნებისთვის მიუღწეველი.

* * *

ცას რომ წედებოდა წვერით
ოდესღაც,
ცნობადის ის ხე ისევ ირხევა:
კავკასიონის დიდი მთები
ტიტანს ელიან.
აიეტის კოლხეთი კი – ძველი ციხეა,
სამეგრელო –
საქართველოს ციტადელია.

1962

ისევ გამოსხალება

ორი ათასი, ვით წამი
გაქრა და...
მთაზე სიონის,
ისევ ისე ღვება კრავი.
მისდგომია მზე კარებთან.
ვარსკვლავები ქნარს უკრავენ,
ვისმენ ჰანგებს მექნარეთა.

1979

* * *

ადამიანიც რწყულდებოდა
საქონელივით,
სანამ გონებამ ზარი დარეკა,
მენდელევთან და სხვაა ჰალევთან.
ადამის ძეს კი ხომ ათასი
წელი არ ეყო,
სანამ წყაროს წყალს პეშვით
დაღვედა.

2009

* * *

პონტოსა და ფაზისის პირ
ადრე მცხოვრებ
კოლხ-ლაზ-ჭანებს
იხსენებენ...

ესიზმრებათ,
ათასეულ წლების მერე,
სამეგრელოს კოსტა ჭალებს.

1988

* * *

(ვარიანტი)

ვითარც ადრე,
აღსავლიდან,
როგორც სიბრძნის ქარიშხალი,
„ღაზელების“ ჰქრის სამუმი:
ელ არაბის,
ხაიამის,
საად, ჯაღაღ ედ-დინ რუმის.

1971

* * *

გადაიქროლეს ყრმობის ქარებმა,
გათავდა,
მორხა უამი გამოცდის.
სიცოცხლით მთვრალი,
სიცოცხლეს მღერი.
ჩამოიფერთხე წელი სამოცი
და აი, ახლა,
სამოცდაათის –
გაცვივა მტვერი.

2008

* * *

მოხვედი,
შეგშენის,
 კაცური საღამი.
რადგანაც ცხოვრება
 შექმენი შენ, შენი,
 ვით გრიგოლ პალამამ.

2007

* * *

ცაში ანგელოზები,
ავს და კარგს ვერ
არჩევნ,
მიწაზე არ ეტევა –
ოქრო,
ვერცხლი,
ფარჩები.

ბოლოს ქვეყნად ყოველი,
ყველას ოხრად დარჩება.

2009

* * *

ახლაც,
ავისმდომის ღანდი,
საქართველოს მინდორ-ველად,
დაჭიხვინებს, როგორც კვიცი.
და ქართველი ისევ ელის,
ხმალზე სისხლის
წითელ სიცილს.

1989

* * *

უფვარს ნორჩი სიცოცხლე,
ბებერსაც არ თაკილობს
სახით –

ნიანგს მიაგავს
და სიკვდილი ნიადაგ
ყველგან ეძებს
საკბილოს.

2007

* * *

ვით ჩინელს და ინდოელს,
კარგად მოეხსენება,
ხორგელსა თუ
ანაგელს,
რომ ცა-მათი ღმერთია
და ბედსაც ის
განაგებს.

1977

მთვარის თასი

უსამანო...

და პირთამდე –
მზით და ვარსკვლავებით
სავსე

ცის სიღურჯე ჩვენ რომ შევსვით.

ის არ იყო მთვარის თასი,
თავის ქალა გახლდათ ზევსის.

1961

* * *

რადგან წუთისოფლის ქვაბში,
ჟამი უღვთოდ გვაგვარგვალებს*,
მით ცხოვრება მიჩანს სურმად,
როს სიცოცხლის გავალ გარეთ,
საუკუნის კარსაც ჩუმაღ
გავიხურავ.

2008

* გვარგვალი (მეგრ.) მაგრად დუღილი.

ვასაკები

ეტეობა რომ აღარ ჭრის
გაზაფხულის სიმწვანე,
ტყის ფერი და ასაკი,
თორემ ამდენ „კვა-კვასი“,
ვინღა მისცა უფლება,
თვალჭყეტია ვასაკებს.

1977

* * *

შორს რომ მოჩანს დარჩელია
და ახლოს კი ხეთაა და
ხამისკური,
ნოჯიხევი და შემდეგ კი ბია.
ღამეა და...
ღამეს ისევ დარჩენია –
ვარსკვლავებით მოჭყდილი
მთვარის კარი ღია.

1969

* * *

ზმანებებით კი არადა,
პონტოს ზვირთში ნათლად ვხედავ –
ფარ-შუბოსან ამადონებს.
და ჩემს მოხუც მამას –
მოვარეს,
ვარსკვლავთ ფარას რომ აძოვებს.

1962

* * *

უცებ მოვარდნილი ქარი,
მშვიდად მძინარ სანაპიროს –
დააცხრება როს კვილით,
და... მაშინ ზღვა –
როსკიპივით,
ველარ იხვენებს და ანხსლობს.

2003

* * *

გადაუვლიათ ათასწლეულებს...

მათი მზე მაინც აღარ

ბრწყინდება:

იქ ამირანტთან,

ბრილს და არხილოს.

წინაპრებს ჩვენსას ბნელში ძილი

აღარ წყინდებათ

და არც სურთ თვალი სინათლეში

რომ გაახილონ.

1992

* * *

შორი სიხუმით შემობურვილი,
ზოგჯერ რომ გვაკრთობს
ელვის დახილით
და ფეხზე მდგარი დამეს რომ ათევს –
ცაა – ბოსელი,
ვარსკვლავები არის ნახირი,
დიღამდე რომ ბღავიან ნათელს.

კაცი – ლეგენდა

მზის ბილიკებით –

შორეული გზიდან მოსული,
კოლხთა წარსული შემოგეკედლა,
რომელსაც უამი კვლავ ატრიალებს,
მაგრამ შენა ხარ კაცი –

ლეგენდა,

კოლხოსის* ძე... და მემატიანე.

1965

* კოლხოსი – ჰელიოსის ძმის – ფაზისის – ძე,
კოლხთა მამამთავარი, (ეპონიმი.)

ბუნების ენა

პროფესორებს, მამა-შვილ
მამანტი და ცირა ძაძამიებს.

არც ლათინური

და არც ბერძნული...

უნდა ვიტანჯოთ, როგორც
იობმა –

პირველ საწყისთან არდაბრუნებით.

უნდა იცოდეს კაცობრიობამ –

პირველი ენა იყო ბუნების.

2007

რეა-კიბელუს ქურუმები

ღმერთკაც ჰეფესტოს ცეცხლის ქურაში,
ხალიბთა მიერ ნაჭედ
ცულებით –
შორი წარსული გადამიბელეს.

და...

პონტოს პირას, რომ ლოცულობენ –
ქურუმებია –
რეა-კიბელეს*!

1986

* რეა-კიბელე – ყველა ქალღმერთთა დედადგოაბა.

* * *

ვაჟას მაღალ ქედებიდან,
არაგვი კი ისე მოჩანს,
ვითარცა გზა საურმე.
მაღლე მოვა ზამთარი და
მთებს ჭადარას
გაურეგს.

1986

* * *

ვთქვათ და ოდესმე ჩვენ კოლხ
წინაპრებს,
მძინართ მითებში და ლეგენდებში,
ჩვენს დაძახილზე
გაედვიებათ,
და თვალს მოგვკრავენ
იმ სიშორიდან,
თუ ჩაგვთვლიან ნეტავ
ღვიძლებად?!

1988

შს მთეზი

მზის ნაშიერებს* ესე ქვეყანა,
სამეუფოდ ახლაც ერგებათ!
ქართული ცისქვეშ რომ ღამეს
ათევენ –
ეს მთები ალბათ არის ძეგლები
კოლხთ წინაპარი
გოლიათების.

1971

* მზის ნაშიერები – იგულისხმება „აივტიდები“ –
ჰელიოსის შთამომავალი

* * *

გაფანტულან წლები ჭავლად,
 (აღბათ სიკვდილს ეჩვევიან!!)
 უშენობა სულს მიმჭვალავს)
ისევ გიხმობ შენ,
 ჩემიანს.
ჩვენი თბილი ნაფეხური პარას
 ჭვალას,
ნუთუ აღარ შერჩენია?!

1964

* * *

ფესშიშველი ელვა ისევ –
დრუბელ-დრუბელ
დაწანწალებს.
და ისრება მზე –
დასაველით.
მამაჩემი დგამს ანწალას
ტყისპირ,
პირამიდასავით.

1956

უკმარისობა

ღმერთად მიგაჩნდა სიტყვა ქართული
და პოეზიის იყავ მხევალი.
სათქმელი!?

აუ! გქონდა რამდენი,
მაგრამ ვერა თქვი მის ნახევარიც.
გაფრინდა უამი,

ვით შევარდენი;
ალბათ, სულს,
მალე,
მოგთხოვს მევალე.

1989

* * *

ვით ბერდელა,
წუთისოფელს,
დღეთა თითისტარზე ართავ.
აღარ რჩები სიკვდილს ვალში,
ეს ცხოვრება გიჩანს
ღართად.*
სადაც გინდა –
ჩრდილქვეშ გაშლი.

1986

* ღართი – ნაბადი.

საწუთრო

ყველას ერთ ქვაბში ხარშავს

საწუთრო,

დიღს,

ვინდაც მცირე იყოს კერტივით.

რადგან სიკვდილი არის თავხედი:

ვინც წაიყვანა,

დიღეგში ჰყავს გამოკეტილი

და არცერთს აქეთ აღარ ახედებს.

1999

* * *

შესციცინებენ ქართველის ცას ქედები,
მწვერვალებს მოსწყინდათ
ღრუბლების ამბორი
და ნისლის ფარდები ჩამოსხნეს
დარაბებს.

ფშავ-ხევსურეთის მთებია –
ამფორა,
პირთამდე სავსე შავ-თეთრი
არაგვით.

1998

* * *

მამის საგლოვად საფლავმა
უცებ მოუშვა
წვერი.

იქვე პატარა ჩიტი კი...
კვლავ უდარდელად მღერის.

1965

მონუცი

„წუთია წუთისოველი“

გუშინწინ იგი გაზაფხულის
მტირალ ცას მოჰყვა
და სიყვარულის დადგა ნაპირზე.
გუშინ დაღლილმა სტუმარივით
გაიარა ზაფხულის
ბაღში
და გულისყურით მოუსმინა
ხეების ლოცვას,
სხივთა ჟიჟივს
და მზის გალობას.
დღეს მეტად უკვირს,
რომ ასე სწრაფად
ფოთოლცვენის
ჩამოდგა ჟამი...

1967

ლენინბრალის ღამე

შუბლშეჭმუხენილი,
როგორც უფალი,
იმზირებოდა – სამეფო უფლის
და ძილი ეგდო ღამის თათებთან,
შუაღამისას ცამ გახსნა
შუბლი –
გათენდა.

1979

* * *

მაშრიყის მხრიდან და მალრიბიდან
ცით და ხმელეთით
და ზღვისპირიდან:
საუკუნეთა მღვრიე ჯარი მოდგა და
მოდგა,
მაგრამ ვერასგზით
ვერ აღგავა
მიწის პირიდან
ჩემი ამაყი ჯიქთა ჯიში
და ჩემი მოდგმა.

1976

პითარც სინათლე

გამხენის ღოცვით
და სიცოცხლის
ღურჯი გალობით,
ამ ქვეყანაზე როდესაც ვიშვი,
მაშინ თვალეში,
როგორც სინათლე,
გარდაცვალების
გარდუვალობის
შედგადა შიში.

1978

ენმერქარი

ვბერწე და...

თიხა გავაუკვდავე,
ყელზე დაგვიდე მზეთა რგოლები
და ხეს ნათლისას

ჩამოვთალე
ღამის მერქანი,

ეს მე ვაქციე
“სიტყვა სოლებად”,
მე ვარ მზის შვილი –
ენმერქარი*.

1976

* ენმერქანი (შუმ.) – ურუქის მეფე, რომელმაც ერუქი
ააშენა და იმეფა 420 წელი.

დღიდან გაჩენის

გაჩენის დღიდან,

დღიდან გაჩენის,

ჩემი სიცოცხლის, ჩემი სიკვდილის,

ადარ იქნა და

არ წყდება დავა.

აქეთ – სიცოცხლე...

იქით – სიკვდილი...

მე – შუაში ვდგავარ...

1988

“ჩემს სულს აწვიმს”... და
სულ ერთი წუთით
ვერლენი, –
ზღვათა წუხილის გაღმა,
ჩემსკენ მომავალ დღეთა გემებს
სევდით დატვირთავს...
და აი, ახლა, –
“სულს აწვიმს” და... წარსულის ტალღა
ჩემს სიმარტოვეს ეფერება
ღამის ნაპირთან.

1968

შაშვის სიკვდილი

სიცოცხლის ბაღში
მიმწუხრამდე მზე იგალობა
და სიმღერებით სავსე სული
როცა დაცალა,
სურომორეულ წიფელაზე ჩამოიძინა,
მაგრამ უეცრად ესმა ძიღში
თოფის ძახილი,
შეერთა...
თვალეები ერთი წამით
კვლავ გაახილა,
რათა იმწამსვე დაეხუჭა სამარადისოდ.

1968

შუამთავი

ამოენთება ხსოვნის ზღვიდან
“ქართლის ცხოვრება”.

ისმის ეიჟინა...

ჩახაჩუხი... წვიმა ისრების.

აჰა, მეც მოველ,

და ნაბიჯით ერთით მისწრებენ:

კოჭლი თემური,

ბულა თურქი,

შაჰი-ნადირი.

და... დგას შუამთა ჩანჩქერივით

დაღალგაშლილი და საქართველოს

შუბლგაჩეხილ წარულს დასტირის.

1968

სემირამიდა

დრო არწივივით დასტრიალებს
მძინარ ბაბილონს.

ეგფრატის პირას
მკედარ ბაღს სტირის სემირამიდა.
და ღუმს როდოსი, ღუმს სინოპი
და ღუმს ქოსი.

სსოვნა კი დელავს:
ნუთუ ჟამმა ვერ აარიდა მათ სიკვდილი
და...
ბნელი თვალი საიქიოსი.

1964

მონღოლები

ჭიქა წყალივით შესვეს აზია,
მერე ცხელ-ცხელად
საქართველოს გული მოუნდათ...
ფართო თვალებით როცა მტერი
ჩვენსკენ იძროდა,
წამოუფრინდათ ხოხობივით
მტკერისპირ თბილისი.
– შეერთნენ...
თვალები სწორედ მაშინ
დაუვიწროვდათ, –
უმზერდნენ შურით... სილამაზე არ
აპატიეს,
მიკაფ-მოკაფეს საქართველოს ცა
და ვენახი,
მაგრამ საფლავში ვერ დამარხეს, –
ვერ ჩაატყეს.

1972

ჩალისფერი დროშა – გორგასლიანი,
ელვის კრთომა – ხმალი დავითფერული,
უამთა სკივრში ვეძებე და ვერ ვნახე,
მხოლოდ გვიან მე ფსალმუნში ვიცანი
მზით გაფოთლილი “შენ ხარ ვენახი”,
„გალობანი სინანულისანი”.

2007

ღამე

ცის საშანდლეთში ანთებს
ვარსკვლავებს,
ფერმკრთალი შუქით მოაქვს ფიქრი,
დარდი,
წადილი,
მოაქვს შიში და ვეებურთელა ლანდი
მამონტის...
ქამარში ისევ გაურჯვია
მთვარე წაღლივით
და, ვით მეტყვევ,
უღრანიდან ღამე გამოდის.

1963

ჩემი წითელი საპერანგვა

დარდს და სიხარულს ქარიშხალივით
გაჩენის დღიდან

მკერდზე მახლიდა.

ტაღლისსიმება ზღვა მღელვარე

ჩემი ჩანგია.

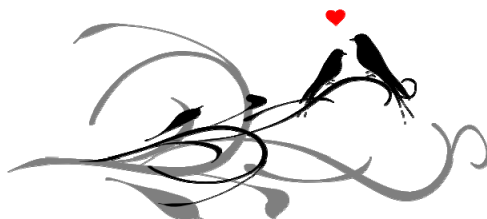
მზე, რომ გადმოაქვს ქარს

ღრუბლების

მაღალ დახლიდან, –

ჩემი წითელი საპერანგვა.

1963

სიჩუმე

გასცქერის მთვარე
ვარსკვლავებით გაცოხნილ
სივრცეს,
გაკრთება ელვა სულ ერთი ციდა, –
თითქოს მდინარე ზღვას იქვე ერთვის.
და სიჩუმეში

მოისმის ციდან:
ანგელოზების ფრთის რხევა და
ფეხის ხმა... –
ღმერთის.

1968

ზღვის ტაძარში, სადამოს თუ დილით,
ზვირთთა ლურჯი გალობები ისმის
და ლოცვად დგას სოხუმი

და გაგრა –

დიაოხთა მწვანე სამანებში.

ზღვა უნდოა,

გულში მიკრავს მაგრად,

ცალი ფეხი მიდგას სამარეში.

1964

ქართული სიტყვის ათასწლოვან
ტოტებზე მჯდარი
შენ გიგალობდი
“კაფე-თესეს”, თესდი თუ მკიდი
და ჩემი ფიქრი
შენი სულის
წუხილში ენთო.
დღეს ეს გალობა, მცირე თუ დიდი,
მიიღე ჩემგან
მსხვერპლშეწირვად, მამულო –
ღმერთო.

1985

საათი

სიმყუდროვეში მოჩანს ღამის
თორმეტი ტოტი
და მთელი ღამე
ტოტიდან ტოტზე
დახტის ჩიტი...
და მშიერი, ოქროს ნისკარტით
თეთრ ციფერბლატზე დაყრილ წუთებს
კენკავს
და კენკავს...

1972

ავაზასავით კლდეთა ქიმზე
წეება სიბნელე,
ცა აღარ აჩენს ღაღს და დინარებს,
მწუხარე სახით იხედება მთვარე –
სნეული,
და ზღვასთან ელავს ციცქნა მდინარე,
ვით ტახის ეშვი,
მუხის ფესვზე გადამტვრეული.

1969

ღაჟო

მაშრიყში –

ცისკრის მოვანების დარეკა ზარმა,
და მზე წამოდგა სიჩუმეში,

ვითარცა მახვში

და ზე ასწია შავი ღამის დაბალი ჭერი.

ღაჟო ჩიტი კი...

გაღვიძებულ სიცოცხლის

ბაღში

სიცოცხლის ღამაზ,

უსასრულო

სიმღერას მღერის...

1968

ზღვები

მიწის ვეება ბუდეებში

კვლავ სხედან ზღვები

და ნიჟარები კვერცხებივით

უწყვიათ ფსკერზე და მარგალიტებს
ჩეკენ...

და ჩეკენ...

გრიგალები კი ღომური ხმებით

მორბიან ჩემკენ.

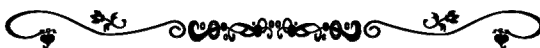
1966

ჩემი ბალობა

რამდენი ჩანგი გადაჰყვება
ქარებს გრიალით,
რამდენი სვეტი...
და რამდენი ყალმის ნახატი –
დაედევნება გარდასულ ქამს
უცხო ფარფატით...
რადგან უფალმა ასე ინება,
რადგან გამჩენმა
ეს მიწყალობა.
“ოქროს საწმისად” პონტოს პირას
წაისილება:
დაუნაზე უფრო უწყინარი
ჩემი გალობა.

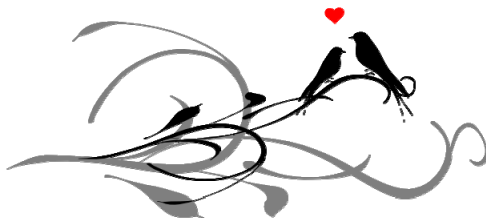
1969

ნილოსი და ოდერის

ჟამი ჭირს და ფათერაკს,
ისე, როგორც ცხვრის ფარას
მოკვდავთათვის მოდენის...
შენ ბუხსაც ვერ აგიფრენს,
რადგან უძვირფასესი
შენში ჩუმად ბინადრობს
სული მტკვრის და
ფაზისის,
ნილოსის და
ოდერის.

1963

ქრისტეს მხედარს და მწიგნობარს

ათასი წლის მერო პონტო,
ფაზისის დიდ ბროლის ყანწით
კვლავ დაღვეს შენს შესანდობარს.
და... კოლხეთიც მოგიგონებს –
“ქრისტეს მხედარს”
და მწიგნობარს.

1986

სიცოცხლეს და სიკვდილს –
ტირიან და მღერინან,
რადან ქვეყნად ორივე,
ვით ყოფნა და არყოფნა –
ნათლისღების
ფერია.

1973

ხილვა: “ათი ქალწული”

ოცზე მეტი საუკუნე

მიინავლა...

მიიღია...

რაც უნთებენ მზით ჩამოქნილ

თაფლის სანთლებს,

კვლავ მის სიგრძეს.

და... ვჭვრებ: ათი ქალწულთაგან,

ხუთი ისევ ელის სიძეს.

1969

მეცამეტე ცის თალი

სულ სხვა ფერით ელვარებს
მეცამეტე ცის თალი
და შენ ერთს იქ –
გეგულვის,
სხივთა კრთომა ფარული.
ზე – სიმაღლე მთებური
და გონი ზენარული.

1984

ჰყვავის ოქროს თავთავი

მიმწუხრიდან –

დილაძე,

საქართველოს ცის თაღზე –

ჰყვავის ოქროს თავთავი...

ქვეყნად მზის და სინათლის –

უფალია სათავე.

1967

ორფეუსის ჩანგი

რწმენის აგურით ნაშენი ტაძარი –
ორფეუსის ჩანგია,
ლოცვები ოქროს სიმებია –
უფლის სადიდებლად –
გაბმული.

1972

300 აქილევსის ვეება ფარი

ფრთებს რომ გაშლიან ცაში აფრები,
ზღვას უინი უვლის

ქარში გაფრენის.

ღელვის ტაძარში,

ვით მეგობარს, მაშინ შევუვლი,

როცა წუსს ნათელს პირმშვენიერი,

მედეასავით –

ღამე გრძნეული.

ვით აქილევსის ვეება ფარი,

კოლხეთის ცაზე ჰკიდია მთვარე.

1968

სარჩევი

შესავალის მაგიერ..... 8

კოლხეთი 25

სოფელში..... 26

ნატურმორტი..... 27

ხილვა: ღვთის ნათელი 28

* * * ზღვით ამოვარდნილ

ქარიშხალს 29

მოულოდნელი სიკვდილი..... 30

დიდი სამამულო ომი..... 31

შუამთაში..... 32

ჭადრები რუსთაველზე..... 33

ძე უმრწემესი..... 34

მიწის სული 35

კოლხი ქურუმები..... 36

ისევ პარას ჭაღა..... 37

ყასიდა..... 38

რებუსი..... 39

ღრუბლები..... 40

* * * ღოდინით დაღლილ

სანაპიროზე..... 41

ბერძნები და რომაელები 42

„ფხოური ქვეები“ და
 „შუმერული ფირფიტები“ 43
 ტყაშმაფა, ოჩოკოჩი..... 44
 ფარნავაზი და საურმაგი..... 45
 ტურა 46
 * * * უპირველესი სიყვარული..... 47
 სიცოცხლე – ტიტანიკა,
 სიკვდილი – აისბერგი..... 48
 ზოგ-ზოგებს 49
 კოლხი ქურუმი 50
 მაიას ტომის ისტორია..... 51
 * * * მეცხრე ციდან მოსული 52
 ინდურმთა... ფარსმა 53
 აპის-ი..... 54
 ფშაგ-ხევესურეთში 55
 ანქილები 56
 მოლოდინი 57
 ცა არის – ქრისტე 58
 * * * ჩემი ეზოს ხეთა ჩრდილში..... 59
 დედამიწაზე რაც არის გზები 60
 სურია დუჰიტა..... 61
 მიჯაჭვული ამირანი 62
 სიბრძნის კვნიტი 63
 აქილესი 64

გრაალი და ვედები	65
მოურჩენელი.....	66
შიში.....	67
ზღვა და ხმელეთი.....	68
სიმშვენიერე.....	69
ხილვა: ქუგალე.....	70
კაცი ბაბილონიდან	71
სოფელში.....	72
ნახვარ მთვარე.....	73
სიბრძნე პეტრე იბერის	74
*** ღამეული დარბაზიდან	75
ქასქები	76
*** მნათ-მოწაფით ათორმეტით.....	77
*** წესრიგს იცავ კოსმიურს.....	78
*** ვითარც შენ იგაგებით.....	79
რეკვიემი	80
მებაღე.....	81
*** ალბათ ვერცხლი ერია.....	82
*** წარსულიდან ხმა ისმის.....	83
ქალღვევლები	84
*** კოლხეთის მკვიდრი	85
*** უფლის ხელით ნაწერი	86
*** დრო ერთია.....	87
*** ცას თვალეში უღვას სევდა.....	88

ი უ დ ა.....	89
*** გზას მიჰყვებოდი ეკლიანს.....	90
*** ციდან ხმა რომ ისმოდა.....	91
*** ვითარც წამი, გავიდა.....	92
*** კავკასიონი გეპყრა ფარივით.....	93
*** შენს პატარა გზას თუ ბილიკს.....	94
ისევ ძღვევად საკვირველი.....	95
*** ბრძენის სიტყვებს ვიმეორებ:.....	96
*** წინაპართა ხმები ისმის.....	97
*** დღეებსა და ღამეებს.....	98
ისევ – იაპონია – 2011.....	99
1992.....	100
*** ქართველები სომეხთა.....	101
*** უხსოვარ დროის მითებიდან.....	102
*** ვითარცა მზე სამყაროს.....	103
*** ციდან სტუმრად ჩამოსული.....	104
*** განქარდება ცისქვეშეთში.....	105
*** ვარსკვლავებით დაწინწკლული.....	106
პელაზგოსი.....	107
ასხის მთებთან და ურთასთან.....	108
*** ციოთ მოსული.....	109
ივლისი სოფელში.....	110
*** მიწას ცა უყვარს.....	111
წიგნი – ტაძარი.....	112

ეგეოსის ადამი	113
*** დილა,.....	114
სოფელი, საწუთრო.....	115
*** ცისკარივით მზის ხელებით.....	116
ადამ კადმონი	117
მეოცე საუკუნე.....	118
*** ოდი გზას გინათებდა.....	119
აწყური და ახალშენი.....	120
ეა-ენქი და აია.....	121
როგორც მოსე.....	122
ბაბილონის ისტორია.....	123
ქალდი-ქორთუ და კარდუ.....	124
ციხე-გოჯთან.....	125
ადაპტას, ნინტის და ზიუსედრას.....	126
წიგნები	127
ენოსის ველი.....	128
*** იუდის კერძს	129
*** შენ კი გინდა ეს სამყარო	130
*** შოორეული წარსულიდან.....	131
*** აიეტის კოლხეთიდან.....	132
ცა ჰგავს კეთილ ემერსონს	133
ქალდეელები და შუმერები.....	134
*** სადღაც.....	135

*** იმედის ბაღში მზის და	
სინათლის	136
ტუტანხამონის აკლდამა	137
*** ქაჯავეთს მიხვალ საომრად	138
ყოფნა	139
გათენება	140
ვედრება	141
ხილვა: ჰერეთი	142
მთვარე, ვარსკვლავები	143
სიზიფე	144
სიმშვიდე	145
შენ, ვითარცა ფარციფალს	146
უშგულში	147
სამი ვარსკვლავი	148
ხორგა	149
ისევ სოფელში	150
სიკვდილი – სიცოცხლე	151
მთვარე სნეული	152
ყოფნა, არყოფნა	153
სფინქსი	154
გრაალის ტაძრები	155
პოეზიის რაინდი	156
*** მოულოდნელად ხმაზე ქუხილის... ..	157
*** ჩანდა – ღამის უღრანიდან	158

* * * ხიდან – ჩენი სიცოცხლის..... 159

*** ლოცვად მოუსხამს ზეცას..... 160

*** მარადიულ ცის ტილოზე..... 161

*** ვით მზე დილას..... 162

*** სადღაც ათასწლეულების..... 163

*** როს მზემ დასაველით..... 164

*** რა ვქნა!..... 165

*** სიცოცხლე, სიკვდილი..... 166

*** ხელთ ეპყრა 166

რაფაელის პარნასი..... 168

ხილვა: ხეთისშვილები..... 169

*** ჭკუას ვარიგებ..... 170

ლაზარე..... 171

სამება..... 172

*** ითვლი მკერდზე..... 173

*** ვითა სკა ახალნაყარი..... 174

აღ-ქინდი და აღ-ლაზილი..... 175

*** წუხილად ცაში ასული..... 176

იახსარი და ბედელა 177

*** ზვირთებზე ამხედრებული..... 178

ისევ კოლხეთის მისტერია 179

* * * იქ დავიდებ საცხოვრისს 180

* * * წარსულ ჟამთა მზის სარკეში ... 181

არყოფნის გიხდება მოცდა 182

* * * იღუმალეებით სავსეა ეგვიპტე..... 183

სამება..... 184

* * * მორჩა, სიბრძნის მზე..... 185

ტრანსცენდენტური 186

* * * ცას რომ წვდებოდა წვერით..... 187

ისევ გამოცხადება 188

* * * ადამიანიც რწყულდებოდა..... 189

* * * პონტოსა და ფაზისის პირ..... 190

* * * ვითარც ადრე..... 191

* * * გადაიქროლეს ყრმობის ქარებმა
..... 192

* * * მოხვედი 193

* * * ცაში ანგელოზები..... 194

* * * ახლაც, ავისმდომის ლანდი 195

* * * უყვარს ნორჩი სიცოცხლე..... 196

* * * ვით ჩინელს და ინდოელს..... 197

* * * ვარსკვლავებით ადიდებულ 198

მთვარის თასი 199

* * * რადგან წუთისოფლის ქვაბში.... 200

ვასაკები..... 201

* * * შორს რომ მოჩანს დარჩელია..... 202

* * * ზმანებებით კი არადა..... 203

* * * უცებ მოვარდნილი ქარი..... 204

* * * გადაუვლიათ ათასწლეულებს.... 205

* * * შორი სიხუმით შემობურვილი206
 კაცი – ლეგენდა207
 ბუნების ენა.....208
 რეა-კიბელეს ქურუმები.....209
 * * * ვაჟას მაღალ ქედებიდან210
 * * * ვოქვათ და ოდესმე ჩვენ კოლხ.211
 ეს მთები212
 * * * გაფანტულან წლები ჭავლად213
 * * * ფეხშიშველი ელვა ისევ.....214
 უ კ მ ა რ ი ს ო ბ ა215
 * * * ვით ბერდელა.....216
 საწუთრო217
 * * * შესციცინებენ ქართველის ცას....218
 * * * მამის საგლოვად საფლავმა.....219
 მოხუცი.....220
 * * * მაშრიყის მხრიდან222
 ვითარც სინათლე.....223
 ენმერქარი224
 დღიდან გაჩენის.....225
 *** “ჩემს სულს აწვიმს”226
 ორი არაგვი227
 შაშვის სიკვდილი.....228
 შუამთაში.....229
 სემირამიდა230

მონღოლები	231
*** ჩალისფერი დროშა.....	232
ლაძე.....	233
ჩემი წითელი საპერანგეა.....	234
სიჩუმე.....	235
*** ზღვის ტადარში.....	236
*** ქართული სიტყვის ათასწლოვან...	237
საათი.....	238
*** ავაზასავით კლდეთა ქიმზე.....	239
ლაჟო.....	240
ზღვები.....	241
ჩემი გალობა.....	242
ნილოსის და ოდერის.....	243
ქრისტეს მხედარს და მწიგნობარს	244
*** სიცოცხლეც და სიკვდილიც	245
ხილვა: “ათი ქალწული”	246
მეცამეტე ცის თალი.....	247
ფიქრი – ელვა.....	248
ჰევავის ოქროს თავთავი	249
ორფევსის ჩანგი.....	250
მაჩაბელი.....	252
ვით აქილევსის ვეება ფარი	254

ვაჟა ეგრისელი

კოლხური ფსალმუნები

100 ტომად
ტომი 88

VAZHA EGRISELI
“KOLKHURI PHSALMUNEBI”
ONE HUNDRED VOLUME
VOLUM 88

გამომცემლობის

რედაქტორი

– ბუბაზ მებრელიძე

მხატვარი

– სპარტაკ ცინცაძე

მხატვრული რედაქტორი

– ირაკლი უშვერიძე

ტექნიკური რედაქტორი

– ნანა ღუმბაძე

კორექტორი

– ნატო ბროძელი

კომპიუტერული

უზრუნველყოფა

– ნანა და დათო ყანდაშვილები

გამომცემელი – ზურაბ დოღბაია

ფასი 20 ლარი

თბილისი
2020

გამომცემლობა „უნივერსალი“

თბილისი, 0186, ა. ჯორჯიძის ქუჩის №4. ☎: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal505@gmail.com; gamomcemlobauniversal@gmail.com